

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBINĖ KULTŪROS PAVELDO KOMISIJA**

2015 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2016-02-29 Nr. V15-1(3.10.)

Vilnius

TURINYS

1. LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ KULTŪROS PAVELDO KOMISIJA	3
2. PAVELDO KOMISIJOS 2015 M. VEIKLA PAGAL NUSTATYTAS FUNKCIJAS	5
2.1. DALYVAUTI FORMUOJANT KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS POLITIKĄ IR STRATEGIJĄ	5
2.2. TEIKTI SIŪLYMUS LR SEIMUI, LR PREZIDENTUI, LR VYRIAUSYBEI IR KITOMS VALSTYBĖS INSTITUCIJOMS DĖL KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS POLITIKOS IR STRATEGIJOS	6
2.3. TEIKTI IŠVADAS IR SIŪLYMUS VALSTYBĖS INSTITUCIJOMS KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS KLAUSIMAIS	7
2.4. VERTINTI KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS POLITIKĄ IR STRATEGIJĄ ĮGYVENDINANČIAS PROGRAMAS IR BIUDŽETO LĖŠŲ, SKIRTŲ KULTŪROS PAVELDO APSAUGAI, PANAUDOJIMĄ	8
2.5. SVARSTYTI IR APROBUOTI SIŪLYMUS KULTŪROS PAVELDO VERTYBES PASKELBTI KULTŪROS PAMINKLAIS AR PANAIKINTI JŲ APSAUGĄ	8
2.6. SVARSTYTI IR APROBUOTI SIŪLYMUS KILNOJAMĄSIAS KULTŪROS VERTYBES ĮRAŠYTI Į KULTŪROS VERTYBIŲ REGISTRĄ IR IŠBRAUKTI IŠ JO	8
2.7. VERTINTI KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS FUNKCIJAS ATLIEKANČIŲ ATSAKINGŲ VALSTYBĖS INSTITUCIJŲ IR ĮSTAIGŲ METINES ATASKAITAS IR SAVIVALDYBIŲ INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ VEIKLĄ KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS POŽIŪRIU.....	9
2.8. INFORMUOTI SEIMĄ, RESPUBLIKOS PREZIDENTĄ IR VYRIAUSYBĘ APIE KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS VALSTYBINĖS POLITIKOS ĮGYVENDINIMO PROBLEMAS	9
2.9. RENGTI ĮSTATYMŲ IR KITŲ TEISĖS AKTŲ, SUSIJUSIŲ SU KULTŪROS PAVELDO APSAUGA, PROJEKTUS	9
2.10. SVARSTYTI KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS PROBLEMAS BEI PASIŪLYMUS	10
2.11. ATLIKTI KITAS ĮSTATYMŲ NUSTATYTAS FUNKCIJAS.....	10
3. BENDRADARBIAVIMAS IR RYŠIAI SU SAVIVALDOS IR KITOMIS INSTITUCIJOMIS	11
3.1. BENDRADARBIAVIMAS SU LIETUVOS RESPUBLIKOS SAVIVALDYBĖMIS	11
3.2. BENDRADARBIAVIMAS SU KITOMIS INSTITUCIJOMIS	11
4. KONFERENCIJOS, SEMINARAI, RENGINIAI	12
5. LEIDYBA	12
6. VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO KOMISIJOS FINANSINĖ IR ŪKINĖ VEIKLA	13
7. IŠVADOS	14
PRIEDAS NR. 1	15
PRIEDAS NR. 2	22
PRIEDAS NR. 3	25
PRIEDAS NR. 4	42
PRIEDAS NR. 5	43

1. LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ KULTŪROS PAVELDO KOMISIJA

Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija (toliau – Paveldo komisija) yra Seimo, Respublikos Prezidento ir Vyriausybės ekspertė bei patarėja kultūros paveldo valstybinės politikos ir jos įgyvendinimo klausimais. Paveldo komisija yra LR Seimo įsteigta ir jam atskaitinga biudžetinė įstaiga.

Paveldo komisijos sudėtį ir veiklą reglamentuoja 2005-01-01 įsigaliojęs Lietuvos Respublikos valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymas Nr. IX-2453 (toliau – Paveldo komisijos įstatymas). Paveldo komisijos nuostatai patvirtinti 2007-11-23 sprendimu Nr. S-6(125).

Paveldo komisiją sudaro 12 narių: 2 narius skiria ir atleidžia LR Prezidentas, 4 narius – LR Seimas Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto teikimu, 4 narius – LR Ministras Pirmininkas kultūros ministro teikimu, 2 narius renka ir atšaukia įstatymų nustatyta tvarka įregistruotos asociacijos, kurių veikla susijusi su kultūros paveldo paieška, saugojimu ir propagavimu. Paveldo komisijos nariai skiriami (renkami) 4 metams. Paveldo komisijai vadovauja pirmininkas, kuris dvejiems metams renkamas iš narių.

2015 m. Paveldo komisijos įstatymo nustatyta tvarka skirti ir rinkti nariai:

Gintaras Balčytis (paskirtas LR Ministro Pirmininko 2011-11-18 potvarkiu Nr. 302, atleistas LR Ministro Pirmininko 2015-11-20 potvarkiu Nr. 222),

Prof. Zenonas Butkus (paskirtas LR Seimo Pirmininko 2013-05-16 nutarimu Nr. XII-323),

Prof. Adomas Butrimas (paskirtas LR Prezidentės 2011-12-06 dekretu Nr. 1K-890, pakartotinai paskirtas LR Prezidentės 2015-12-04 dekretu Nr. 1K-488),

Gražina Drėmaitė (paskirta LR Seimo Pirmininko 2013-05-16 nutarimu Nr. XII-323),

Prof. Jūratė Jurevičienė (paskirta LR Ministro Pirmininko 2011-11-18 potvarkiu Nr. 302, pakartotinai paskirta LR Ministro Pirmininko 2015-11-20 potvarkiu Nr. 222),

Evelina Karalevičienė (nuo 2014-11-06) (paskirta LR Ministro Pirmininko 2014-11-06 potvarkiu Nr. 212, pakartotinai paskirta LR Ministro Pirmininko 2015-11-20 potvarkiu Nr. 222),

Prof. Albinas Kuncevičius (paskirtas LR Seimo Pirmininko 2013-05-16 nutarimu Nr. XII-323),

Nijolė Laužikienė (paskirta LR Prezidentės 2011-12-06 dekretu Nr. 1K-890, pakartotinai paskirta LR Prezidentės 2015-12-04 dekretu Nr. 1K-488),

Prof. Juozas Algirdas Pilipavičius (paskirtas LR Ministro Pirmininko 2011-11-18 potvarkiu Nr. 302, pakartotinai paskirtas LR Ministro Pirmininko 2015-11-20 potvarkiu Nr. 222),

Nadežda Spiridonovienė (paskirta LR Seimo Pirmininko 2013-05-16 nutarimu Nr. XII-323),

Giedrė Eleonora Miknevičienė (išrinkta nuo asociacijų 2011-03-09 – 2015-04-09),

Prof. Vykintas Vaitkevičius (išrinktas nuo asociacijų 2011-03-09 – 2015-04-09),

Gediminas Rutkauskas (paskirtas LR Ministro Pirmininko 2015-11-20 potvarkiu Nr. 222),

Augis Gučas (išrinktas nuo asociacijų 2015-04-09),

Deivydas Rimkevičius (išrinktas nuo asociacijų 2015-04-09).

2015 m. Paveldo komisijai vadovavo pirmininkė G. Drėmaitė. LR Seimo 2015-12-23 nutarimu Nr. XII-2245 pirmininke paskirta E. Karalevičienė (Nutarimas įsigaliojo 2015-12-30).

Paveldo komisijos 2014-10-17 posėdyje patvirtintas pirmininko pavaduotojas (neetatinis) prof. J. A. Pilipavičius (iki 2015-11-20).

Veikla 2015 metais buvo grindžiama ir organizuojama vadovaujantis 2015-2017 metų strateginiu veiklos planu, (**Priedas Nr. 1**) ir 2015 metų veiklos programa (**Priedas Nr. 2**).

Vadovaujantis Paveldo komisijos nuostatų VI dalies 21 punktu posėdžiai vyko vieną kartą per mėnesį. Surengti išvažiuojamieji posėdžiai, diskusijos ir susitikimai.

Paveldo komisijos administracija renka, kaupia ir sistemina posėdžių medžiagą, aktyviai talkina rengiant sprendimų projektus.

Paveldo komisijos internetiniame puslapyje skelbiama posėdžių medžiaga, priimti sprendimai (**Priedas Nr. 3**), sprendimų įgyvendinimo analizės, naujienos ir kita, su Paveldo komisijos veikla susijusi informacija (http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=868&p_k=1).

2015 metais įvyko **10 posėdžių (iš jų: 3 išvažiuojamieji)**. Vienas Komisijos posėdis vyko Vilniaus dailės akademijoje. Surengti išvažiuojamieji posėdžiai į Kuršių neriją, Sapiegų rūmus ir Gedimino pilies bokšto kalną.

Paveldo komisija, tęsdama kultūros paveldo integralumo su kitomis valdymo politikos sritimis klausimą, sudarė darbo grupes dėl kultūros paveldo integralumo su aplinkosauga ir žemės ūkio sritimi.

2015 m. sudaryta darbo grupė dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo Nr. I-733 2, 5, 22, 18 ir 23 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 23(1) straipsniu įstatymo projekto (Nr. XIIP-3481).

2. PAVELDO KOMISIJOS 2015 M. VEIKLA PAGAL NUSTATYTAS FUNKCIJAS

Paveldo komisijos uždaviniai:

1. dalyvauti formuojant kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją;
2. teikti siūlymus LR Seimui, LR Prezidentui, LR Vyriausybei ir kitoms valstybės institucijoms dėl kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos;
3. teikti išvadas ir siūlymus valstybės institucijoms kultūros paveldo apsaugos klausimais;
4. vertinti kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją įgyvendinančias programas ir biudžeto lėšų, skirtų kultūros paveldo apsaugai, panaudojimą;
5. svarstyti ir aprobuoti siūlymus kultūros paveldo vertybes paskelbti kultūros paminklais ar panaikinti jų apsaugą;
6. svarstyti ir aprobuoti siūlymus kilnojamasias kultūros vertybes įrašyti į Kultūros vertybių registrą ir išbraukti iš jo;
7. vertinti kultūros paveldo apsaugos funkcijas atliekančių atsakingų valstybės institucijų ir įstaigų metines ataskaitas ir savivaldybių institucijų, įstaigų veiklą kultūros paveldo apsaugos požiūriu;
8. informuoti LR Seimą, LR Prezidentą ir LR Vyriausybę apie kultūros paveldo apsaugos valstybinės politikos įgyvendinimo problemas;
9. rengti įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su kultūros paveldo apsauga, projektus;
10. svarstyti kultūros paveldo apsaugos problemas bei pasiūlymus;
11. atlikti kitas įstatymų nustatytas funkcijas.

2.1. Dalyvauti formuojant kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją

Kultūros paveldo integralumas su kitomis valdymo politikos sritimis

Paveldo komisija 2015 m. tęsė Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai metu įvykusios konferencijos „Kultūros paveldas ir ES strategija „Europa 2020“ – siekiant integruoto požiūrio“ rezoliucijos įgyvendinimą, nagrinėjo kultūros paveldo integralumo su aplinkosauga klausimą. Posėdžiuose, darbo grupės pasitarimuose ir 2015-04-08 seminare „Link kultūros paveldo ir aplinkos apsaugos politikos sąveikos“ kartu su Kultūros ir Aplinkos ministerijų, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos, Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos bei Lietuvos savivaldybių asociacijos atstovais ir savivaldybių paminklosaugininkais, aplinkosaugininkais, architektais bei kitais specialistais svarstyta kultūros paveldo ir aplinkos apsaugos sąveikos politika ir pasiūlymai dėl jos tobulinimo bei įgyvendinimo gerinimo. Paveldo komisija konstatavo, jog nekilnojamas kultūros paveldas kaip sudėtinė aplinkos komponentė gali būti išsaugotas tik sutelkiant kultūros ir aplinkos paveldo apsaugos institucijų, savivaldybių ir vietos bendruomenių pastangas bei joms glaudžiai bendradarbiaujant.

(http://www2.lrs.lt/kt_inst/pamink/nuotraukos/moksl_semin_integr/seminaras.html)

Kultūros paveldo objektų, įrašytų į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą, apsauga

Paveldo komisija, siekdama UNESCO pasaulio paveldo vietovės Kuršių nerijos išsaugojimo ir kultūros bei gamtos paveldo dermės, organizavo išvažiuojamąjį posėdį į Kuršių neriją, po kurio įvertino Kuršių nerijos nacionalinio parko kultūros paveldo apsaugą 2005-2015 metais. Pabrėžta, jog pagerėjo paveldo apskaita ir istoriškai susiformavusio kultūrinio kraštovaizdžio, kultūros paveldo objektų bei jų kompleksų apsaugos būklė. Vykdomas gyvenviečių istorinių panoramų ir siluetų monitoringas. Pastebėta, jog Neringos savivaldybė jau vykdo visų nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų stebėseną. Kuršių nerijos nacionalinis parkas kompleksiskai rūpinasi saugoma teritorija ir joje esančiais kultūros paveldo objektais.

(http://www2.lrs.lt/kt_inst/pamink/nuotraukos/Neringa_2015_pos_web/Neringa.html)

Paveldo komisija nagrinėjo Vilniaus istorinio centro (Senamiesčio), įrašyto į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą, ir jo istoriškai susiformavusios aplinkos išsaugojimą. Paveldo komisija buvo visuomenės atstovų nuolat informuojama apie savito Vilniaus reljefo naikinimą, pakeitimą dėl įrengiamų

požeminių garažų, pastatų cokolinių aukštų gilinimo, masiško medžių kirtimo ir t.t. Bendradarbiaujant su kitomis valstybės ir savivaldos institucijomis bei bendruomenėmis pastebėta, jog pastaruoju metu vėl pastebimi intensyvūs istoriškai susiformavusios Senamiesčio branduolio ir istorinių priemiesčių urbanistinės struktūros bei vertingų gamtinių elementų keitimo ir žalojimo procesai.

Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimas

Paveldo komisija, atsižvelgdama į artėjantį Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimą, 2015 m. tęsė šio klausimo svarstymą. Nors kultūros vertybių, susietų su valstybingumo aspektais, apskaita, būklė, naudojimas, tvarkymas, restauravimas ir sklaida yra veikiama daugelio veiksnių, Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį bylojančios kultūros vertybės buvo ir yra reikšmingos ugdant pilietinį jaunuomenės auklėjimą ir tautinę savimonę.

Nuo pat pirmųjų Lietuvos valstybės atkūrimo metų sportas aktyviai prisidėjo prie valstybės tapatumo liudijimo ir tarptautinio gyvenimo, todėl sporto pasiekimai Paveldo komisijos pastangomis strategiškai susieti su valstybės atkūrimo šimtmečiu.

2.2. Teikti siūlymus LR Seimui, LR Prezidentui, LR Vyriausybei ir kitoms valstybės institucijoms dėl kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos

Paveldo komisija, siekdama kultūros paveldo ir aplinkos apsaugos politikos sąveikos, siūlė Aplinkos ir Kultūros ministerijoms darnaus vystymo principais plėtoti vieningą saugomų teritorijų sistemą, apimančią istorinių miestų ir miestelių, dvarų sodybų, parkų, archeologinių kompleksų integralią, vieningą teritorinę apsaugą. Valstybės ir savivaldos institucijos turėtų nuosekliau tarpusavy derinti tai pačiai saugomai vietai rengiamų specialiųjų planų sprendinius. Paveldo komisija rekomendavo įtraukti ir vietos bendruomenes sprendžiant strateginius klausimus dėl istorinių miestelių, jų aplinkos bei planinės-erdvinės struktūros, viešųjų erdvių planavimo, autentiškų pastatų ir statinių priežiūros bei atnaujinimo; istorinių želdynų išsaugojimo; tradicinių pakelių želdynų apsaugos; dvarų paveldo apsaugos. Paveldo komisija akcentavo būtinybę įsteigti Kultūros paveldo departamento istorinių želdynų apsaugos ir priežiūros kontrolės padalinį (žr. *Priedą Nr. 3*).

Paveldo komisija, įvertinusi Kuršių nerijos nacionalinio parko teisinį reglamentavimą, rekomendavo LR Seimui sustiprinti KNNP kultūrinio kraštovaizdžio ir jo kultūros paveldo vietovių bei objektų apsaugos reikalavimų vykdymo parlamentinę kontrolę atsižvelgiant į LR Seimo Statuto 49 straipsnio 1 dalies 5 punktą.

Paveldo komisija siūlė LR Vyriausybei inicijuoti Kuršių nerijos, įrašytos į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą, įstatymo parengimą; užtikrinti Neringos, Klaipėdos m., Klaipėdos r. ir Šilutės r. savivaldybių teritorijų ribų pakeitimo įstatymo įgyvendinimą; imtis įstatymų numatytų priemonių, kad buvusios pionierių stovyklos bei sovietinės kariuomenės statiniai Juodkrantėje būtų demontuoti, kaip tai numatyta Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo plane; padidinti finansavimą Kuršių nerijos nacionalinio parko priežiūrai ir tvarkymui.

Išvažiuojamajame posėdyje nepritarta Neringos savivaldybės siekiam plėsti Neringos urbanizavimą, siūlyta nusistatyti prioritetinius kultūros paveldo objektus. Paveldo komisijos sprendimu siūlyta demontuoti buvusias pionierių stovyklas bei sovietinės kariuomenės statinius Juodkrantėje, atskleisti Koggalio fortą. (žr. *Priedą Nr. 3*)

Paveldo komisija, svarstydama Vilniaus istorinio centro apsaugos klausimą, priminė, jog Lietuvos Respublika privalo informuoti Pasaulio paveldo komitetą apie ketinimus imtis naujų statybų darbų, kurie galėtų pakenkti paveldo vertybės išskirtinei visuotinei vertei.

Paveldo komisija siūlė LR Vyriausybei įpareigoti institucijas pagal kompetenciją imtis prevencinių priemonių dėl visuomenės teisių užtikrinimo, Orhuso konvencijos reikalavimų taikymo praktikoje, iš anksto informuojant visuomenę apie Vilniaus istoriniame centre ir jo aplinkoje planuojamą veiklą bei rengiant projektą (ypač atkūrimo atveju) atsižvelgti į jos nuomonę bei pasiūlymus.

LR Vyriausybei siūlyta įpareigoti Lietuvos Respublikos kultūros ministrą, atsakingą už Vilniaus istorinio centro ir jo aplinkos kultūros paveldo išsaugojimą, užtikrinti, kad Lietuvos Respublika informuotų Pasaulio paveldo komitetą apie ketinimus imtis didelių naujų statybų darbų, kurie galėtų

pakenkti paveldo vertybės išskirtinei visuotinei vertei, kad bet kokioms istorinio centro ar apsauginės zonos permainoms būtų gautas Pasaulio paveldo komiteto pritarimas.

LR Vyriausybei siūlyta įpareigoti Lietuvos Respublikos kultūros ministrą imtis veiksmingų priemonių dėl asmenų, kurie nesilaiko teisės aktų ir žaloja Vilniaus istorinio centro ir jo savitos aplinkos vertingąsias savybes, drausminimo ir su paveldo apsaugos reikalavimais nesuderinamų, bet patvirtintų projektinių pasiūlymų ir techninių projektų peržiūrėjimo.

Paveldo komisija kreipėsi į Vilniaus apygardos prokuratūrą dėl galimai pažeisto viešojo intereso gynimo vykdant statybas Vilniaus istoriniame centre (*žr. Priedą Nr. 3*).

Paveldo komisija, svarstydamą Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimo programą, pritarė LR Vyriausybės sudarytos darbo grupės sprendimams dėl visuomenės, kultūros ir politikos veikėjų atminimo įamžinimo. Siūlyta LR Vyriausybei šimtmetį liudijančių kultūros vertybių apskaitą, tyrimus, tvarkymą, restauravimą ir sklaidą laikyti pirmąjį valstybinės paveldosaugos užduotimi; ją įgyvendinant bendradarbiauti ir veiksmus derinti su savivaldybėmis, švietimo ir ugdymo įstaigomis, mokslo ir studijų institucijomis, nevyriausybiniomis organizacijomis, religinėmis ir vietos bendruomenėmis.

Paveldo komisija siūlė LR Vyriausybei numatyti Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimo programoje nacionalinio sporto muziejaus įsteigimą bei Lietuvą garsinusių sportininkų alėjos įrengimą.

Paveldo komisija, iškeldama strateginį Lietuvos sporto paveldo išsaugojimo klausimą, siūlė LR Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisijai organizuoti tarpinstitucinį posėdį, kuriame būtų aptarti aktualiausi šios srities klausimai bei apsvaistytas ilgalaikės sporto paveldo apsaugos koncepcijos parengimas. LR Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisija organizavo pasitarimą, pritarė Paveldo komisijos rekomendacijai steigti nacionalinį sporto muziejų ir įsipareigojo kreiptis į LR Vyriausybę, kad muziejaus įsteigimo klausimas būtų numatytas Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio programoje (*žr. Priedą Nr. 3*).

2.3. Teikti išvada ir siūlymus valstybės institucijoms kultūros paveldo apsaugos klausimais

Paveldo komisija, aktualizavusi sovietinio laikotarpio paveldo išsaugojimo problematiką, sukurtą Lietuvos menininkų, priėmė sprendimą. Lenkijos Respublikos pavyzdžiu Paveldo komisija prašė LR Vyriausybės sudaryti Kovų ir kančių atminties apsaugos tarybą dėl sovietinio laikotarpio paveldo vertinimo.

Kultūros ministerijai siūlyta inicijuoti Paveldo tvarkybos reglamento dėl sovietinio laikotarpio karių kapų tvarkymo parengimą (*žr. Priedą Nr. 3*).

Paveldo komisija, siekdama optimalaus valstybės, savivaldybių bei Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų panaudojimo saugant kultūros paveldą, 2015 m. tęsė Lietuvos Respublikos istorinių miestelių išsaugojimo problematikos svarstymą ir priėmė sprendimą.

Siūlyta Lietuvos Respublikos savivaldybėms, Kultūros paveldo departamentui ir Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai paspartinti specialiojo planavimo procesą bei tarpusavy derinti tai pačiai saugomai vietai rengiamų specialiųjų planų sprendinius. Lietuvos Respublikos savivaldybėms siūlyta pirmenybę teikti paveldosauginiams reikalavimams, rengiant į Kultūros vertybių registrą įrašytų istorinių miestelių tvarkymo projektus. Kultūros paveldo departamentui rekomenduota tikslinti Kultūros vertybių registre esančių istorinių miestelių duomenis (*žr. Priedą Nr. 3*).

Paveldo komisija, išanalizavusi pasiūlymus dėl paminklo J. Basanavičiui vietos parinkimo Vilniuje, pateikė nuomonę Kultūros ministerijai.

Su Aplinkos ministerija Paveldo komisija aptarė nacionalinių kapinių ir mirusiųjų palaidojimo vietų registro klausimą.

Paveldo komisija bendradarbiavo su Valstybine saugomų teritorijų tarnyba dėl urbanistinio paveldo apsaugos būklės valstybiniuose parkuose.

2.4. Vertinti kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją įgyvendinančias programas ir biudžeto lėšų, skirtų kultūros paveldo apsaugai, panaudojimą

Paveldo komisija, vertindama Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos veiklą, svarstė paveldosaugos metinių programų projektą bei kultūros paveldo objektų tvarkybos darbų finansavimą valstybės biudžeto lėšomis.

Paveldo komisija priėmė sprendimą, kuriuo pritarė Kultūros ministerijos programos „Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimas, aktualizavimas ir populiarinimas, valstybinės kalbos apsauga“ priemonių, kurias 2015 metais vykdė Kultūros paveldo departamentas, projektui.

Siūlyta kitais metais aiškiau numatyti apskaitos ir tvarkybos darbų prioritetus, daugiau dėmesio skirti archeologinio paveldo apsaugai. Pakartotinai primintas Paveldo komisijos 2010 m. teiktas siūlymas skirti lėšų periodinio metrasčio, skelbiančio svarbiausius Lietuvos paveldo apsaugos ir tvarkybos rezultatus, leidybai.

Paveldo komisija, reaguodama į susidariusią situaciją, sprendime akcentavo, jog vidaus elektros ir priešgaisrinių sistemų įrengimas kultūros paveldo objektuose neturi būti finansuojamas vien tik Kultūros paveldo departamento lėšomis.

Nuo 2000 m. Paveldo komisija rinko duomenis apie visų savivaldybių skiriamas lėšas kultūros paveldo tvarkymui ir apsaugai. Gauti rodikliai parodė savivaldybės požiūrį į savo teritorijoje turimą paveldą (**Priedas Nr. 4**).

Paveldo komisijos nariai siūlė inicijuoti savivaldybių veiklą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimą, savivaldybėms nustatant privalomumą rūpintis kultūros paveldu.

Paveldo komisija svarstė Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšų skyrimą prioritetiniams kultūros paveldo objektams bei kultūros paveldo atgaivinimo ir pritaikymo galimybes naujuoju finansiniu laikotarpiu, lėšas administruojant Kultūros ministerijai.

2.5. Svarstyti ir aprobuoti siūlymus kultūros paveldo vertybes paskelbti kultūros paminklais ar panaikinti jų apsaugą

Paveldo komisija svarstė ir pritarė Sapiegų rezidencijos, trinitorių vienuolyno ir ligoninės statinių komplekso pavienių kultūros paveldo objektų, kuriems suteiktas nacionalinio reikšmingumo lygmuo, paskelbimui kultūros paminklais (LR Vyriausybės 2015-06-26 nutarimas Nr. 669).

Paveldo komisija 2013 m. yra pritarusi Vilniaus senųjų kapinių, vad. Rasų kapinėmis, paskelbimui kultūros paminklu. 2015 m. pakartotinai siūlyta LR Vyriausybei paskelbti Rasų kapines kultūros paminklu. Siūlymas neįgyvendintas.

2.6. Svarstyti ir aprobuoti siūlymus kilnojamąsias kultūros vertybes įrašyti į Kultūros vertybių registrą ir išbraukti iš jo

Paveldo komisija 2015 m. gavo dešimt Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos prašymų pritarti kilnojamųjų kultūros vertybių įrašymui į Kultūros vertybių registrą:

- 5 kultūros vertybės – grafų Tiškevičių šeimos sarkofagai, rasti Kretingos kapinių koplyčioje;
- 67 kultūros vertybės, esančios Videnišio Šv. Lauryno bažnyčioje;
- 7 kultūros vertybės, esančios Nemenčinės Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčioje;
- 37 kultūros vertybės (XVIII-XX a. pr. paveikslai, skulptūros, kielikas, monstrancijos, relikvijoriai, kryžius, švęstų aliejų indeliai, antepedijus, arnotai, kapa, procesijų altorėlis, klausyklos, varpai), esančios Pavoverės Šv. Kazimiero bažnyčioje;
- 18 kultūros vertybių (XVIII-XIX a. paveikslai, kryžiai, skulptūros, procesijų altorėlis), esančių Jiezno Šv. Arkangelo Mykolo ir Jono Krykštytojo bažnyčioje;
- 2 kultūros vertybės – XX a. pab. gobelėnai „Ažuolai II“ ir „Jaunuolynas“, esantys Lietuvos Respublikos Vyriausybės rūmuose;
- 22 kultūros vertybės (XVII – XX a. vid. paveikslai, skulptūros, kielikas, kryžius, monstrancija, relikvijoriai, antepedijus, arnotai), esančios Vilniaus Šv. Onos bažnyčioje;

- 66 kultūros vertybės (XIX a. paveikslai, portretai, kryžiai, krikštykla, klausyklių poros, suolai-klaupai, pastatomas laikrodis, amžinosios ugnies lempa, pastatomas kryžius, žvakidės, kandeliabrų pora, sietynas, antepedijai, varpas), esančios Vilniaus Šv. Dvasios bažnyčioje;
- 7 kultūros vertybės, saugomos Lietuvos nacionaliniame muziejuje ir Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje, į kurias Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2015 m. lapkričio 11 d. įsakymais Nr. ĮV-761 ir ĮV-762 Katalikų Bažnyčiai atkurta nuosavybės teisė.

2015 metais Paveldo komisija pritarė iš viso 231 kilnojamosios kultūros vertybės įrašymui į Kultūros vertybių registrą.

2.7. Vertinti kultūros paveldo apsaugos funkcijas atliekančių atsakingų valstybės institucijų ir įstaigų metines ataskaitas ir savivaldybių institucijų, įstaigų veiklą kultūros paveldo apsaugos požiūriu

Paveldo komisija analizavo ir sprendimu pritarė Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2014 metų veiklos ataskaitai. Paveldo komisijos nariai neigiamai pasisakė dėl teisinės apsaugos panaikinimo 78 kultūros paveldo objektams (dvarų sodybos, mediniai kryžiai, kiti mediniai objektai), ydingos praktikos nenaudoti daugelio kultūros paveldo objektų, jiems leidžiant nykti, ir lėšų sumažinimo moksliniams tyrimams.

Siūlyta kitais ataskaitiniais metais pateikti išsamesnę informaciją apie visus kultūros paveldo objektų tvarkybos finansavimo šaltinius ir apžvelgti paveldosaugos srityje vyraujančias problemas bei galimus jų sprendimo būdus.

2.8. Informuoti Seimą, Respublikos Prezidentą ir Vyriausybę apie kultūros paveldo apsaugos valstybinės politikos įgyvendinimo problemas

Paveldo komisija nuolat informuoja LR Seimą, LR Prezidentą ir LR Vyriausybę apie kultūros paveldo apsaugos valstybinės politikos įgyvendinimo problemas.

Paveldo komisija raštu kreipėsi į LR Vyriausybę dėl Vilniaus senųjų kapinių tvarkymo ir registravimo, Sapiėgų rūmų restauravimo, Žaliojo tilto, sporto paveldo apsaugos, Lentvario rūmų būklės, neatlygintino pasikeitimo duomenimis tarp Kultūros vertybių ir Nekilnojamojo turto registrų, istorinių miestelių. LR Vyriausybės kanclerio pavedimu visus iškeltus probleminius klausimus nagrinėjo atsakingos institucijos.

2.9. Rengti įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su kultūros paveldo apsauga, projektus

2015 metais teiktos išvados ir siūlymai dėl įstatymų bei LR Vyriausybės nutarimų:

Įstatymai:

- Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo Nr. I-733 5 straipsnio pakeitimo ir papildymo 18.1 straipsniu įstatymo projektas;
- Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo Nr. I-733 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;
- Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo Nr. I-733 2, 5, 8, 18, 22, 23 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 23(1) straipsniu įstatymo projektas (parengtas Komisijos narių darbo grupės raštas dėl šio projekto ydingumo ir nepriimtimumo);
- Siūlymai dėl Žemės reformos įstatymo Nr. I-1607 9 straipsnio 1 ir 2 dalies bei 13 straipsnio 4 dalies 6 punkto keitimo.

LR Vyriausybės nutarimai:

- nutarimo „Dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo plano patvirtinimo“ projektas;
- nutarimo „Dėl kultūros paveldo objektų tipinių apsaugos reglamentų patvirtinimo“ projektas;
- nutarimo „Dėl kultūros paveldo objektų atkūrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projektas;
- nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimo Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ pakeitimo“ projektas;

- pasitarimas dėl nutarimo „Dėl buvusių dvarų sodybų – istorijos ir kultūros paminklų išsaugojimo principų atstatant nuosavybės teisę, vykdant privatizavimą ir žemės reformą“ (Nr. 256, 1992-04-04);
- pasitarimas dėl nutarimo „Dėl buvusių dvarų ir palivarkų paminklinių sodybų apsaugos“ (Nr.369, 1993-05-27);

2.10. Svarstyti kultūros paveldo apsaugos problemas bei pasiūlymus

Paveldo komisija, reaguodama į visuomenės ar asociacijų atstovų pateiktus siūlymus, svarstė šias kultūros paveldo apsaugos problemas:

- Vilniaus istorinio centro apsauga, galimai pažeistas viešasis interesas planuojant statybos darbus;
- Vilniaus Žaliojo tilto architektūrinio-istorinio vientisumo atstatymas, keturių skulptūrinių grupių nukėlimas/sugrąžinimas;
- Jūrinio kultūros paveldo išsaugojimas/žalojimas Klaipėdoje;
- Saugomų kapinių nepriežiūra, galimai neteisėtai vykdomi darbai kapinėse/nepagrįstas tvarkybos darbų sustabdymas;
- Kultūros paveldo objektų nepriežiūra, administraciniai trukdžiai.

2.11. Atlikti kitas įstatymų nustatytas funkcijas

Paveldo komisija, vadovaudamasi LR visuomenės informavimo įstatymo 6 str. 5 d., bendravo su žiniasklaida kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos klausimais.

3. BENDRADARBIAVIMAS IR RYŠIAI SU SAVIVALDOS IR KITOMIS INSTITUCIJOMIS

3.1. Bendradarbiavimas su Lietuvos Respublikos savivaldybėmis

Paveldo komisija bendradarbiavo su Lietuvos savivaldybių asociacija klausimais, susijusiais su savivaldybių veiklomis ar funkcijomis. Savivaldybės buvo informuojamos apie Paveldo komisijos priimtus sprendimus.

Paveldo komisijos pirmininkė G. Drėmaitė ir narys G. Balčytis susitiko su Kauno meru V. Matijošaičiu. Aptarta Kaune esančių kapinių būklė, nacionalinio sporto muziejaus įkūrimas, Kauno moderniosios architektūros pastatų būklė ir tvarkymo problemos. Pasiūlyta Kauno merui V. Matijošaičiui steigti kultūros paveldo objektų remonto ar restauravimo darbų kompensavimo fondą. Pasiūlymas įgyvendintas.

Paveldo komisijos pirmininkė G. Drėmaitė susitiko su Vilniaus meru R. Šimašiumi. Aptarti Rasų kapinių tvarkymo, Sapiegų rezidencijos restauravimo ir Sapiegų rūmų parko atkūrimo finansavimo bei Žaliojo tilto teisinio reglamentavimo klausimai.

Paveldo komisija yra nuolat informuojama ir kviečiama dalyvauti savivaldybių kultūriniuose renginiuose. 2015 m. buvo svarbūs savivaldybėms, kurios yra susijusios su Kleopo Oginskio 250-osiomis gimimo metinėmis. Iškilminguose renginiuose Rietave, Plungėje, Vilniuje dalyvavo Paveldo komisijos atstovai.

Paveldo komisija teikė savivaldybėms siūlymus dėl istorinių miestelių išsaugojimo, lėšų trūkumo paveldo tvarkymui, senųjų kapinių būklės ir kitų aktualių klausimų.

3.2. Bendradarbiavimas su kitomis institucijomis

Paveldo komisija, siekdama efektyvesnio probleminių klausimų sprendimo, bendradarbiavo su kitomis institucijomis.

Su **Tarptautinės paminklų ir paminklinių vietovių tarybos (ICOMOS) Lietuvos nacionaliniu komitetu** aptarti šie klausimai: Žaliojo tilto su skulptūromis teisinė apsauga; Vilniaus senamiestyje planuojami ir vykdomi Senamiestį žalojantys statybos darbai, prieštaraujantys jo išsaugojimui; statybos darbai Polocko g. 17, Vilniuje.

ICOMOS Klaipėdos skyrius informavo Paveldo komisiją apie grėsmes paveldinio Klaipėdos senamiesčio komplekso vertėms; senųjų Klaipėdos jūrų tvirtovės gynybinių įrenginių reikšmę Klaipėdos senamiesčio komplekso vertei; Joniškio r. savivaldybės dvarų sodybų kompleksų sunaikinimo pavojų.

Paveldo komisija, bendradarbiaudama su **Lietuvos nacionaline UNESCO komisija**, skiria atstovą į nacionalinį komitetą „Pasaulio atmintis“. Paveldo komisijai atstovavo G. Drėmaitė, 2015-09-22 paskirta E. Karalevičienė. Nacionalinis komitetas yra atsakingas už šalyje esančio dokumentinio paveldo įtraukimą į Tarptautinį registrą „Pasaulio atmintis“, rūpinasi informacijos apie šią programą ir Tarptautiniame registre esančius dokumentus sklaida.

Su Lietuvos nacionaline UNESCO komisija bendradarbiauta dėl Vilniaus senamiesčio nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo plano – tvarkymo plano projekto; aukštybinių pastatų statybų Vilniaus senamiesčio apsaugos zonoje Neries dešiniajame krante. Aptartos ICOMOS atliktos pasaulio paveldo vertybės – Vilniaus istorinio centro – techninės apžvalgos išvados.

Su Lietuvos nuolatinės atstovybės prie UNESCO ambasadoriumi A. Gelūnu aptartas ICOMOS Vilniaus istorinio centro išsaugojimo vertinimas.

4. KONFERENCIJOS, SEMINARAI, RENGINIAI

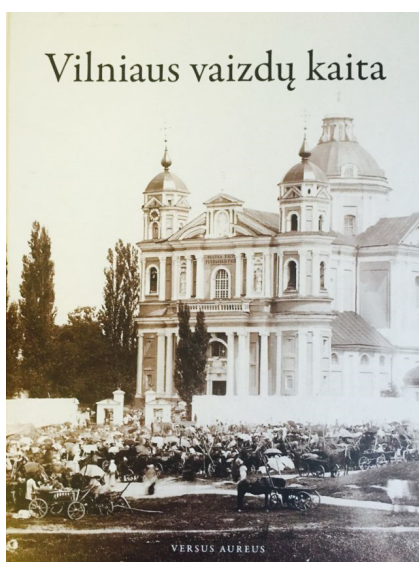
Paveldo komisija, reaguodama į dalies visuomenės reikalavimą pašalinti sovietinio laikotarpio relikтус, kartu su Kultūros ministerija 2015-04-02 surengė **mokslinį seminarą-diskusiją „Patogus ir nepatogus paveldas“**. Renginyje dalyvavo paveldosaugininkai, architektai, menotyrininkai, filosofai, kurie argumentuotai, tačiau skirtingais pjūviais, išdėstė savo požiūrį į sovietmečio paveldą. Paveldo komisija ir Kultūros ministerija išpareigojo išleisti leidinį, kuriame būtų publikuota mokslinio seminaro medžiaga. Paveldo komisija, apibendrinusi rezultatus, priėmė sprendimą „Dėl sovietinės okupacijos ir aneksijos laikotarpio Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimo“.

Paveldo komisija, vykdydama Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai metu įvykusios konferencijos „Kultūros paveldas ir ES strategija „Europa 2020“ – siekiant integruoto požiūrio“ rezoliuciją, 2015-04-08 organizavo **seminarą „Link kultūros paveldo ir aplinkos apsaugos politikos sąveikos“**, kuriame dalyvavo Kultūros ir Aplinkos ministerijų, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos, Kultūros paveldo departamento bei Lietuvos savivaldybių asociacijos atstovai ir savivaldybių paminklosaugininkai, aplinkosaugininkai, architektai bei kiti specialistai. Seminare svarstyta kultūros paveldo ir aplinkos apsaugos sąveikos politika ir pasiūlymai dėl jos tobulinimo bei įgyvendinimo gerinimo. Paveldo komisija, apibendrinama seminaro medžiagą, priėmė sprendimą „Dėl kultūros paveldo ir aplinkos apsaugos sąveikos politikos“.

2015-09-25 Paveldo komisija surengė iškilmingą savo **veiklos 20-mečio (1995-2015) minėjimą**. Renginyje dalyvavo buvę ir esantys Paveldo komisijos nariai, LR Seimo, LR Prezidentūros, LR Vyriausybės atstovai, kitų institucijų vadovai. Minėjime pristatyti Paveldo komisijos 20 metų veiklos rezultatai.

5. LEIDYBA

Paveldo komisijos veiklos 20-mečio minėjimo proga išleistas leidinys „Vilniaus vaizdų kaita“ ir proginis ženkliukas. Leidinyje publikuota 20 metų kaupta medžiaga apie pokyčius Vilniaus senamiestyje. Medžiagą rinko ir knygą sudarė Paveldo komisijos Informacijos analizės tarnybos vedėjas G. Jucys. Proginį ženkliuką projektavo Paveldo komisijos Informacijos analizės tarnybos vyr. specialistas architektas J. Lapinskas.

6. VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO KOMISIJOS FINANSINĖ IR ŪKINĖ VEIKLA

Pagrindinis Paveldo komisijos, vykdančios valstybinės kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos formavimo ir įgyvendinimo programą, finansavimo šaltinis yra valstybės biudžeto lėšos (**Priedas Nr. 5**).

2015 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu Paveldo komisijai numatyta 244265,00 Eur (išlaidoms – 244265,00 Eur, darbo užmokesčiui – 164504,00 Eur). LR Vyriausybės 2015-07-29 nutarimu Nr. 763 „Dėl Lietuvos Respublikos 2015 m. valstybės biudžeto asignavimų minimaliajai mėnesinei algai padidinti paskirstymo“ Paveldo komisijai papildomai skirta 982,00 Eur (iš jų darbo užmokesčiui – 750,00 Eur).

Palyginus su 2014 m., 2015 m. asignavimai padidėjo 6597,00 Eur arba 2,8 % dėl priedų už stažą valstybės tarnyboje ir minimalios mėnesinės algos padidinimo. Vadovaujantis 2015 m. asignavimų planu (įskaitant patikslinimus – 245247,00 Eur), darbo užmokesčiui numatyta 159040,00 Eur, turtui – 167,00 Eur. Panaudota asignavimų 2015-12-31 dienai – 245236,15 Eur, iš jų darbo užmokesčiui – 159040,00 Eur, turtui – 166,98 Eur arba 100 % patvirtinto metinio asignavimų plano.

Paveldo komisijos programos vykdymui patvirtintas etatų skaičius 2015 m. – 16,49.

Nuo 2010-01-01 Paveldo komisijos buhalterinė apskaita tvarkoma pagal viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus. Paveldo komisija, vykdydama jai pavestas funkcijas, naudoja programai ir reikmėms skirtas lėšas, kurių valdymas susijęs su finansine rizika. Atsižvelgiant į Paveldo komisijos vidaus tvarkos taisykles, struktūrinių padalinių tarnybinius nuostatus, darbuotojų pareigybių aprašymus bei kitus vidaus tvarkos dokumentus, Paveldo komisijoje patvirtintos „Valstybinės kultūros paveldo komisijos finansų kontrolės taisyklės“. Visos ūkinės operacijos vykdomos pagal LR viešųjų pirkimų įstatyme numatytas procedūras bei pirmininko įsakymu patvirtintas „Valstybinės kultūros paveldo komisijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklės“.

Atsižvelgiant į LR Seimo 2008-04-24 nutarimą Nr. IX-1511 „Dėl LR Seimo, Seimo kanceliarijos ir Seimui atskaitingų institucijų, Respublikos Prezidento institucijos ir Respublikos Prezidentui atskaitingų institucijų, nacionalinės teismų administracijos, teismų, prokuratūros ir savivaldybių institucijų ir įstaigų sąrašo pagal grupes, į kurias atsižvelgiant nustatomos valstybės tarnautojų suvienodintų pareigybių kategorijos, patvirtinimo“ bei LR valstybės tarnybos įstatymo 3 priedą, aprašytos valstybės tarnautojų pareigybės ir patvirtintas viešojo administravimo valstybės tarnautojų pareigybių sąrašas. LR Seimo valdybos 2009-10-14 sprendimu Nr. SV-S-424 patvirtintas bendras didžiausias leistinas pareigybių skaičius – 18,5.

Darbo užmokestis Paveldo komisijos pirmininkui ir nariams mokamas vadovaujantis LR valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymu ir Paveldo komisijos patvirtinta „Valstybinės kultūros paveldo komisijos narių darbo apmokėjimo, Valstybinės kultūros paveldo komisijos narių ir pakomisių narių kelionės ir kitų išlaidų, atlyginimo tvarka“.

Viešojo administravimo valstybės tarnautojams darbo užmokestis mokamas vadovaujantis LR valstybės tarnybos įstatymu. Valstybės tarnautojų darbo užmokestį sudaro pareiginė alga, priedas už tarnybos stažą, priedas už klasę.

Dirbantiems pagal darbo sutartis darbuotojams darbo užmokestis mokamas vadovaujantis LR Vyriausybės 1993-07-08 nutarimu Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“. Darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, darbo užmokestį sudaro tarnybinis atlyginimas, priemokos už papildomų darbų vykdymą. Priemokos už darbą naktį, poilsio ir švenčių dienomis mokamos Lietuvos Respublikos darbo kodekso nustatyta tvarka.

7. IŠVADOS

Valstybinė kultūros paveldo komisija, teikdama ekspertinius siūlymus LR Seimui, LR Prezidentui ir LR Vyriausybei bei priimdama sprendimus, formavo kultūros paveldo apsaugos valstybės politiką ir strategiją. 2015 m. iškelti esminiai klausimai dėl kultūros paveldo integralumo su kitomis politikos valdymo sritimis, UNESCO Pasaulio paveldo išsaugojimo ir iškilusių grėsmių bei Lietuvos kultūros paveldo, kaip valstybės pamato, kompleksiško pažinimo, atskleidimo ir perdavimo ateities kartoms artėjant Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui.

1. Paveldo komisija, **atsižvelgdama į artėjantį Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimą**, 2015 m. aktualizavo šį klausimą savo veikloje. Susipažinus su LR Vyriausybės rengiama programa pasiūlyta Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį liudijančių kultūros vertybių apskaitą, tyrimus, tvarkymą, restauravimą ir sklaidą laikyti pirmąja valstybinės paveldosaugos užduotimi. Sporto pasiekimai strategiškai susieti su valstybės atkūrimo šimtmečiu ir pasiūlyta steigti nacionalinį sporto muziejų.

2. **Tęsiant Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai metu įvykusios konferencijos „Kultūros paveldas ir ES strategija „Europa 2020“ – siekiant integruoto požiūrio“ rezoliucijos įgyvendinimą**, nagrinėtas kultūros paveldo integralumo su aplinkosauga klausimas. Surengtas seminaras „Link kultūros paveldo ir aplinkos apsaugos politikos sąveikos“, pateikti siūlymai dėl kultūros paveldo ir aplinkos apsaugos sąveikos politikos tobulinimo ir įgyvendinimo gerinimo.

3. **Siekiant kultūros paveldo objektų, įrašytų į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą, išsaugojimo užtikrinimo**, konstatuotos dviejų pasaulio paveldo objektų – Kuršių nerijos ir Vilniaus istorinio centro – apsaugos problemos. Parengti siūlymai dėl Kuršių nerijos kultūros ir gamtos paveldo išsaugojimo bei Vilniaus istorinio centro apsaugos gerinimo. Paveldo komisija kreipėsi į Vilniaus apygardos prokuratūrą dėl galimai pažeisto viešojo intereso gynimo statybų Vilniaus istoriniame centre atveju.

4. **Vertinant kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją įgyvendinančias programas ir biudžeto lėšų panaudojimą**, svarstytos Kultūros ministerijos 02.04 programos „Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimas, aktualizavimas ir populiarinimas, valstybinės kalbos apsauga“ priemonės, kurios buvo pavestos įgyvendinti Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos. Pritarta 2015 metų programų projektui, pateikti siūlymai Kultūros ministerijai ir Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos.

5. **Vertinant kultūros paveldo apsaugos funkcijas atliekančių atsakingų valstybės institucijų metines ataskaitas kultūros paveldo apsaugos požiūriu**, svarstyta Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2014 metų veiklos ataskaita, kuriai iš esmės pritarta.

6. **Siekiant efektyvesnio lėšų panaudojimo kultūros paveldo apsaugai**, 2015 m. vertintas savivaldybių lėšų panaudojimas kultūros paveldo tvarkybai. Svarstyta Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšų skyrimas prioritetiniams kultūros paveldo objektams bei kultūros paveldo atgaivinimo ir pritaikymo galimybės naujuoju finansiniu laikotarpiu, lėšas administruojant Kultūros ministerijai.

7. **Svarstant ir aprobuojant siūlymus kilnojamąsias kultūros vertybes įrašyti į Kultūros vertybių registrą**, pritarta Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos siūlymams 231 kilnojamąją kultūros vertybę įrašyti į Kultūros vertybių registrą.

8. **Svarstant ir aprobuojant siūlymus kultūros vertybes skelbti kultūros paminklais**, pritarta Sapiegų rezidencijos, trinitorių vienuolyno ir ligoninės statinių komplekso pavienių kultūros paveldo objektų, kuriems suteiktas nacionalinio reikšmingumo lygmuo, paskelbimui kultūros paminklais. Paveldo komisija pakartotinai kreipėsi dėl Vilniaus senųjų kapinių, vad. Rasų kapinėmis, paskelbimo kultūros paminklu.

9. Paveldo komisija, **dalyvaudama formuojant kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją**, priėmė 10 sprendimų. Paveldo komisijos 2015-2017 metų strateginiame plane ir 2015 m. veiklos programoje numatyti darbai atlikti, rezultatai pasiekti.

PATVIRTINTA
VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO
KOMISIJOS PIRMININKO 2014-11-21
ĮSAKYMU NR.V-2(1.3.)

VALSTYBINĖ KULTŪROS PAVELDO KOMISIJA, 07 900 0007
(asignavimų valdytojo pavadinimas ir kodas)

2015-2017 METŲ STRATEGINIS VEIKLOS PLANAS

I. MISIJA IR STRATEGINIAI POKYČIAI

2015-2017 metų strateginis veiklos planas parengtas vadovaujantis Valstybinės kultūros paveldo komisijos (toliau – Komisija) įstatyme numatytais funkcijomis ir uždaviniais bei kitais teisės aktais.

Komisija yra Lietuvos Respublikos Seimui atskaitinga institucija, į kurios priimtus sprendimus privalo atsižvelgti visos kultūros paveldą administruojančios ir jo apsaugą įgyvendinančios institucijos bei kiti juridiniai ir fiziniai asmenys. Komisija yra Lietuvos Respublikos Seimo, Prezidento ir Vyriausybės ekspertė ir patarėja kultūros paveldo valstybinės politikos formavimo ir jos įgyvendinimo klausimais.

Komisija renka informaciją apie esamą Lietuvos kultūros paveldo situaciją, ją analizuoja kultūriniu, socialiniu, politiniu ir ekonominiu aspektais. Apibendrinusi informaciją, priima sprendimus, nutarimus ir kitus dokumentus, taip dalyvaudama formuojant ir įgyvendinant kultūros paveldo apsaugos valstybės politiką ir strategiją. Komisijos sprendimai, nutarimai ir kiti dokumentai yra vieši. Veikloje vadovujamasi kultūros kokybės plėtotės, valstybiškumo, tautiškumo, pilietiškumo ir patriotizmo ugdymo, akademinų tradicijų puoselėjimo, demokratinės savivaldos principais. Komisijos vertybes sudaro teisėtumas, teisingumas, tautiškumas, pilietiškumas ir atsakomybė.

VIZIJA

Komisijos, dalyvaujančios formuojant bendrą integralią kultūros paveldo apsaugos ir kitų politikos ūkio valdymo sričių politiką, vizija yra išsaugotas ir naudojamas Lietuvos kultūros paveldas.

MISIJA

Dalyvauti formuojant efektyvią kultūros paveldo apsaugos valstybės politiką ir strategiją, siekiant užtikrinti Lietuvos kultūros paveldo apsaugą, gausėjimą ir perdavimą ateities kartoms, išsaugoti šias vertybes, kaip autentiškas Lietuvos ir jos regionų istorijos, kultūros bei meno liudytojas bei valstybės egzistavimo pamatą.

VEIKLOS PRIORITETAI

Komisija, siekdama tobulinti Lietuvos kultūros paveldo apsaugos politiką, strategijas ir praktikas bei užtikrinti kultūros paveldo išsaugojimą ir perdavimą ateities kartoms:

- atlieka ir teikia ekspertizes Lietuvos Respublikos Seimui, Prezidentui ir Vyriausybei;
- dalyvauja formuojant bendrą integralią kultūros paveldo apsaugos politiką;
- tobulina teisės aktų, susijusių su kultūros paveldo apsauga, nuostatas;
- vertina paveldosaugos programas;
- siekia valstybės biudžeto, Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir kitų tarptautinių lėšų, skirtų paveldo tyrimams ir išsaugojimui, proporcingo skyrimo ir tikslingo, skaidraus bei atsakingo panaudojimo;
- skatina intelektinių ir finansinių išteklių paveldo objektams kooperavimą ir privataus kapitalo investicijas;

- atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos paveldosaugos bei tarptautinius reikalavimus siekia paveldosaugos sistemos administravimo optimizavimo;
- ugdo visų lygių politikų ir visuomenės suvokimą kultūros paveldo apsaugos politikos bei strategijos klausimais, aiškina kultūros paveldo apsaugos politikos sampratą, tikslus bei jos svarbą;
- vykdo ir nagrinėja Lietuvos Respublikos Seimo, Prezidento ir Vyriausybės raštiškus pavedimus dėl piliečių, organizacijų prašymų, skundų bei kitų kreipimūsi.

Komisija savo veikla prisideda prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės suformuluotų veiklos prioritetų ir 2014-2020 metų nacionalinės pažangos programos įgyvendinimo. Komisijos 2015 metų veiklos programa užtikrina strateginių kryptių tęstinumą.

Komisija dalyvaus paveldosaugos politikos formavime, įgyvendinime bei Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo įgyvendinimo priežiūroje. Priimant ir skelbiant sprendimus bei nutarimus bus analizuojama ir vertinama Lietuvos bei užsienio patirtis. Komisija, įgyvendindama Lietuvos Respublikos Seimo patvirtinto Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano nuostatas, skirs dėmesį Lietuvos kultūros paveldui užsienyje, kuris byloja Lietuvos valstybingumo ir kultūros raidą bei istoriją. Siekiant kultūros paveldo politikos suderinamumo su tarptautinių teisės aktų reikalavimais, bus atliekamos nacionalinių ir tarptautinių paveldosaugos teisės aktų išsamios analizės, inicijuojamas teisės aktų tobulinimas. Komisija dalyvaus sudarytų tarpžinybinių darbo grupių ir Lietuvos Respublikos Seimo komitetų darbe. Bus nagrinėjamas ir vertinamas valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšų panaudojimas kultūros paveldo išsaugojimui, taip pat siekiama optimizuoti Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir kitų tarptautinių lėšų panaudojimą kultūros paveldo išsaugojimui.

Asignavimai veiklos prioritetams įgyvendinti

Prioriteto pavadinimas	Asignavimai litais	Asignavimai eurais
Kultūros paveldo apsaugos sistemos stiprinimas ir tobulinimas, dalyvavimas formuojant bendrą integralią kultūros paveldo apsaugos politiką.	836 600	242 296

PAGRINDINĖS TEISĖKŪROS INICIATYVOS

- dalyvavimas tobulinant kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančius teisės aktus, konkrečių pasiūlymų teikimas;
- teisės aktų projektų, susijusių su kultūros paveldo integralia apsauga, inicijavimas ar parengimas.

VEIKLOS EFEKTYVUMO DIDINIMO KRYPTYS

- vertinti kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos įgyvendinimo programas;
- teikti Lietuvos Respublikos Seimui įstatymų, įtakojančių paveldo apsaugą, projektų vertinimus ir jų tobulinimo pasiūlymus;
- vertinti biudžeto lėšų, skirtų kultūros paveldo apsaugai, paskirstymą ir naudojimą bei teikti siūlymus dėl šių išteklių optimizavimo;
- išklausti ir vertinti kultūros paveldo apsaugos valstybės valdymo institucijų metines ataskaitas;
- vertinti kultūros paveldo apsaugos valstybės valdymo institucijų veiklą ir teikti siūlymus jai tobulinti;
- kaupti ir vertinti informaciją apie paveldosaugos situaciją savivaldybėse, bendradarbiauti su savivaldybėmis kultūros paveldo apsaugos klausimais;
- bendradarbiauti su mokslo ir tyrimų institucijomis kultūros paveldo apsaugos klausimais;
- analizuoti ir vertinti teismų bylų, susijusių su kultūros paveldo apsauga, praktiką bei dalyvauti trečiuoju asmeniu tokių teismų procesuose;
- informuoti Lietuvos Respublikos Prezidentą, Seimą, Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetą, Vyriausybę apie kultūros paveldo apsaugos valstybės politikos vykdymą;
- informuoti visuomenę apie kultūros paveldo apsaugos problemas.

STRATEGINIAI TIKSLAI IR PROGRAMOS

Strateginis tikslas – teikiant ekspertinius siūlymus Lietuvos Respublikos Seimui, Prezidentui ir Vyriausybei tobulinti Lietuvos kultūros paveldo apsaugos politiką bei strategiją ir siekti kultūros paveldo integralumo su kitomis politikos ūkio valdymo sritimis, taip užtikrinant kompleksiską jo pažinimą, išsaugojimą, atskleidimą ir perdavimą ateities kartoms.

Strateginiam tikslui įgyvendinti vykdoma viena programa – **Valstybinės kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos formavimas ir įgyvendinimas.**

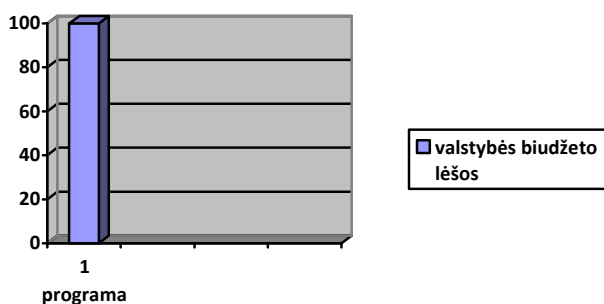
Šiai programai 2015 m. numatomas vienas finansavimo šaltinis: valstybės biudžeto lėšos.

Asignavimai, iš viso 836 600 litų (242 296 eurų)
Iš jų, darbo užmokesčiui 562 799 litų (162 998 eurų)

ASIGNAVIMAI STRATEGINIAMS TIKSLAMS IR PROGRAMOMS ĮGYVENDINTI

2015 m. numatoma 836 600 litų (242 296 eurų), iš jų darbo užmokesčiui – 562 799 litų (162 998 eurų).

2015-ųjų metų asignavimų paskirstymas pagal programas ir finansavimo šaltinius

ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI

Dabartinę Komisijos struktūrą sudaro:

- Komisijos pirmininkas
- Komisijos nariai
- Sekretoriatas
- Informacijos analizės tarnyba
- Finansų-bendrųjų reikalų skyrius

Komisijos darbuotojai priimami į darbą konkurso būdu. Komisijos darbuotojams keliami aukšti kvalifikaciniai reikalavimai. 100 proc. Komisijoje dirbančių specialistų išsilavinimas – aukštasis. Administracijos darbas pasižymi operatyvumu, lankstumu, veiklos planingumu.

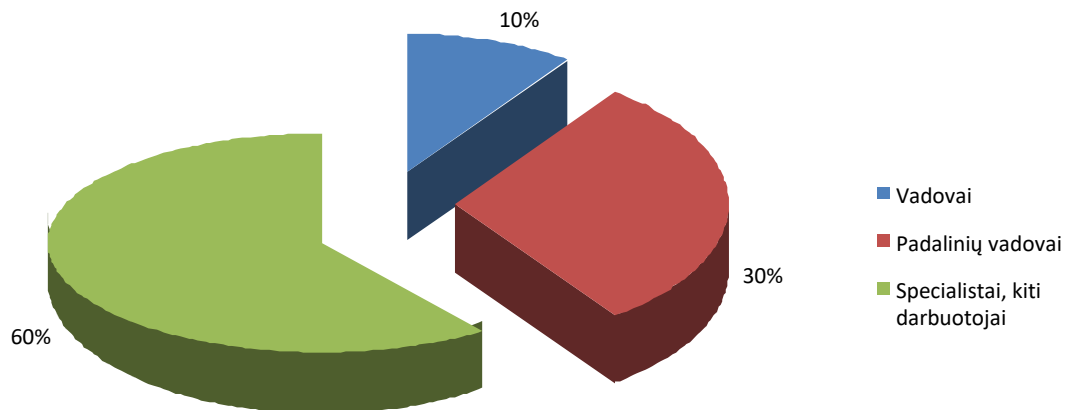
Komisijos veikla planuojama pagal 2007-11-23 patvirtintus Nuostatus ir pagal Komisijos pirmininko 2009-03-30 įsakymu Nr. V-2(1.3.) patvirtintą Darbo reglamentą. Komisijos administracija veikia pagal Komisijos pirmininko 2005-03-07 įsakymu Nr. V-02(1.3.) patvirtintus Administracijos nuostatus.

Komisijos įgaliojimų sričiai priklausantys klausimai svarstomi ir sprendžiami Komisijos posėdžiuose. Komisija sudaro pakomises, nuolatinės, laikinąsias komisijas ir darbo grupes kultūros paveldo apsaugos problemoms nagrinėti. Eiliniai Komisijos posėdžiai vyksta kartą per mėnesį. Komisija priima sprendimus ir nutarimus, kuriuos savo parašu tvirtina Komisijos pirmininkas.

	2014 m. (patvirtintas)	2015m.	2016 m.	2017 m.

Komisijos administracijos pareigybių skaičius (vnt.)	16,49	16,49	16,49	16,49
Išlaidos darbo užmokesčiui	554 000 litų (160 449 eurų)	562 799 litų (162 998 eurų)	562 799 litų (162 998 eurų)	562 799 litų (162 998 eurų)

Pareigybių skaičiaus ir išlaidų darbo užmokesčiui pasiskirstymas pagal pareigybių grupes 2015 metais

VALDYMO IŠLAIDOS

1 lentelė. 2015-2017 metų programų asignavimai ir valdymo išlaidos

(tūkst. litų)

Eil. Nr.	Programos pavadinimas	2014-ųjų metų asignavimai				Numatomi 2015-ųjų metų asignavimai				Numatomi 2016-ųjų metų asignavimai			
		iš viso	iš jų			iš viso	iš jų			iš viso	iš jų		
			išlaidoms		turtui įsigyti		išlaidoms		turtui įsigyti		išlaidoms		turtui įsigyti
			iš viso	iš jų darbo užmokesčiui			iš viso	iš jų darbo užmokesčiui			iš viso	iš jų darbo užmokesčiui	
1.	Valstybinės kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos formavimas ir įgyvendinimas	824.0	824.0	554.0	-	836.6	836.6	562.8	-	836.6	836.6	562.8	-
	iš jų valdymo išlaidos*	824.0	824.0	554.0	-	836.6	836.6	562.8	-	836.6	836.6	562.8	-
	Iš viso asignavimų programoms	824.0	824.0	554.0	-	836.6	836.6	562.8	-	836.6	836.6	562.8	-
	iš jų valdymo išlaidos	824.0	824.0	554.0	-	836.6	836.6	562.8	-	836.6	836.6	562.8	-
	Valdymo išlaidų dalis, procentais	100	100	100	-	100	100	100	-	100	100	100	-

(tūkst. eurų)

Eil. Nr.	Programos pavadinimas	2014-ųjų metų asignavimai				Numatomi 2015-ųjų metų asignavimai				Numatomi 2016-ųjų metų asignavimai			
		iš viso	iš jų			iš viso	iš jų			iš viso	iš jų		
			išlaidoms		turtui įsigyti		išlaidoms		turtui įsigyti		išlaidoms		turtui įsigyti
			iš viso	iš jų darbo užmokesčiui			iš viso	iš jų darbo užmokesčiui			iš viso	iš jų darbo užmokesčiui	
1.	Valstybinės kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos formavimas ir įgyvendinimas	238.6	238.6	160.4	-	242.3	242.3	163.0	-	242.3	242.3	163.0	-
	iš jų valdymo išlaidos*	238.6	238.6	160.4	-	242.3	242.3	163.0	-	242.3	242.3	163.0	-
	Iš viso asignavimų programoms	238.6	238.6	160.4	-	242.3	242.3	163.0	-	242.3	242.3	163.0	-
	iš jų valdymo išlaidos	238.6	238.6	160.4	-	242.3	242.3	163.0	-	242.3	242.3	163.0	-
	Valdymo išlaidų dalis, procentais	100	100	100	-	100	100	100	-	100	100	100	-

II. STRATEGINIŲ TIKSLŲ IR PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMAS IR STEBĖSENA VEIKLOS KONTEKSTAS

Materialusis ir dvasinis kultūros paveldas lemia valstybės gyvybingumą ir jos gyventojų socialumą. Tai valstybės pamatas. Valstybė įsipareigoja saugoti paveldą dėl jo reikšmingumo visuomenei, įtakos žmonių gerovei ir stiprybei. Lietuvos Respublikos Konstitucijoje yra įtvirtintas valstybės įsipareigojimas „remti kultūrą ir mokslą, rūpintis Lietuvos istorijos, meno ir kitų kultūros paminklų bei vertybių“ ir „ypač vertingų vietovių apsauga“.

Nacionalinio saugumo pagrindų įstatyme (Žin., 1997, Nr. 2-16) kultūros paveldas įvardijamas kaip vienas pagrindinių nacionalinio saugumo objektų. Įstatymu pabrėžiama „valstybės pareiga išsaugoti ir puoselėti nacionalinės kultūros tapatumą (...) saugant kultūros paveldą“, nurodoma, kad „valstybė sudaro ekonomines, technologines ir teises sąlygas kultūros paveldo apsaugai, skatina savininkus investuoti į kultūros paveldo apsaugą“. Kultūros paveldo apsaugos programa minima tarp svarbiausių ilgalaikių valstybinės nacionalinio saugumo stiprinimo programų.

Vienas iš pagrindinių Lietuvos Respublikos Seimo 2002-11-12 nutarimu Nr. IX-1187 patvirtintų Lietuvos valstybės ilgalaikės raidos strategijos tikslų (Žin., 2002, Nr. 113-5029) yra išsaugoti ir aktualinti paveldėtas bei bendrąsias Europos kultūros vertybes jungiantį Lietuvos kultūros tapatumą ir užtikrinti jo tęstinumą, atvirą sklaidą ir konkurencingumą šiuolaikiniame Lietuvos, ES ir pasaulio kultūrų kontekste.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-09-16 nutarimu Nr. 1247 patvirtintoje Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje (Žin., 2009, Nr. 121-5215) nurodoma, kad valstybė turi rūpintis istoriniu kultūros paveldu, šiuo tikslu tobulinti kultūros vertybių apsaugos ir tvarkymo teisinę bazę, institucinę sistemą, sudaryti palankias sąlygas investuoti į kultūros paveldo apsaugą ir naudojimą.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-11-28 nutarimu Nr. 1482 patvirtinta (Žin., 2012, Nr. 144-7430) 2014-2020 metų nacionalinės pažangos programa numato kultūros paveldo tvarkybą, aktualizavimą, skaitmeninimą bei prieinamumą. Programoje itin akcentuojamas aktyvesnis vietos bendruomenių dalyvavimas išsaugant kultūrinį palikimą. Taip pat konstatuojama, jog moksliniai tyrimai sudaro MTEP (mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros) pamatą, tad siūloma skatinti aukščiausio lygio mokslinius tyrimus.

Lietuvoje paveldosaugą tiesiogiai reglamentuoja Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos (Žin., 1995, Nr. 3-37), Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos (Žin., 1996, Nr. 14-352), Bibliotekų (Žin., 1995, Nr. 51-1245), Muziejų (Žin., 1995, Nr. 53-1292) ir Archyvų (Žin., 1995-12-30, Nr. 107-2389) įstatymai. Be to, paveldosaugos nuostatos yra įteisintos daugelyje Lietuvos Respublikos įstatymų, tiesiogiai nesusijusių su kultūros vertybių apsauga: Saugomų teritorijų (Žin., 1993, Nr. 63-1188); Aplinkos apsaugos (Žin., 1992, Nr. 5-75); Statybos (Žin., 1996, Nr. 32-788); Žemės (Žin., 1994, Nr. 34-620); Žemės reformos (Žin., 1991, Nr. 24-635); Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo (Žin., 1996, Nr. 82-1965), Teritorijų planavimo (Žin. 2004, Nr. 21-617) ir kituose įstatymuose.

Vykdomą paveldosaugos politiką nustato ratifikuotos Europos architektūros paveldo apsaugos (Žin., 1999, Nr. 100-2896), Europos archeologijos paveldo apsaugos (Žin., 1999, Nr. 100-2895), Europos kraštovaizdžio (Žin., 2002, Nr. 104-4621), UNESCO Povandeninio kultūros paveldo apsaugos (Žin., 2006, Nr. 65-2389), Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos (Žin., 2006, Nr. 73-2766) ir Kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu (Žin., 1998, Nr. 102-2806) konvencijos, UNIDROIT konvencija dėl pavogtų ar neteisėtai išvežtų kultūros objektų (Žin., 1997, Nr. 8-139) bei Konvencija dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (Orhuso konvencija) (Žin., 2001, Nr.73-2572).

Lietuvoje kultūros paveldo išsaugojimo politiką formuoja Lietuvos Respublikos Seimas, Vyriausybė ir Kultūros ministerija, gavę Komisijos teikiamus paveldosaugos tendencijų vertinimus, analizes ir siūlymus. Politiką įgyvendina Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos, Kultūros paveldo centras, savivaldybių paveldosaugos padaliniai, Kultūros ministerijos Saugomų teritorijų ir paveldo apsaugos skyrius. Saugomų teritorijų priežiūrą ir apsaugą bei gamtos apsaugos funkcijas atlieka Aplinkos ministerija ir jai pavaldžios įstaigos: Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio

departamentas, Valstybinė aplinkos apsaugos inspekcija, Aplinkos apsaugos agentūros ir Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos.

Valstybinė kultūros paveldo komisija (iki 2004 metų – Valstybinė paminklosaugos komisija) yra Lietuvos Respublikos Seimui atskaitinga, turinti savarankiško asignavimų valdytojo statusą, institucija. Komisija vykdo įstatymų ir kitų teisės aktų jai pavestas funkcijas kultūros paveldo apsaugos srityje. Komisija yra Seimo, Respublikos Prezidento ir Vyriausybės ekspertas ir patarėjas kultūros paveldo valstybinės politikos klausimais.

Valstybinė paminklosaugos komisija buvo įsteigta Nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo 4 str. (1994 m.), o šiuo metu veikia pagal Lietuvos Respublikos Seimo 2004-09-28 priimtą Lietuvos Respublikos valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymą ir Komisijos 2007-11-23 sprendimu Nr.S-6-(125) patvirtintus Valstybinės kultūros paveldo komisijos nuostatus, vadovaujasi Darbo reglamentu, patvirtintu Komisijos posėdyje bendru sutarimu (2009-03-27 protokolas Nr. V17-3(6.1.)). Darbo veikla grindžiama veiklos programa, kuri kiekvienų metų pabaigoje visų Komisijos narių yra sudaroma ir aprobuojama.

Komisijos narių įgaliojimų terminas – ketveri metai. Penktoji Komisijos kadencija pradėta 2011 metais. Komisiją sudaro 12 narių, skirtų Lietuvos Respublikos Prezidento (2 nariai), Lietuvos Seimo (4 nariai) Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto teikimu, Ministro Pirmininko (4 nariai) kultūros ministro teikimu, visuomeninių organizacijų (nuo 2010-12-29 asociacijų, Lietuvos Respublikos Seimo 2010-12-22 nutarimas Nr. XI-1249) (2 nariai).

Komisijai vadovauja Komisijos pirmininkas, renkamas iš Komisijos narių dviejų metų kadencijai. Komisijos pirmininkas Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto teikimu tvirtinamas Seimo nutarimu.

Komisija bendradarbiauja paveldosaugą administruojančiomis institucijomis, Lietuvos nacionaline UNESCO komisija, ICOMOS Lietuvos nacionaliniu komitetu, nuolatinę veiklą vykdančiomis asociacijomis, kurių įstatuose numatyta veikla susijusi su kultūros paveldo paieška, saugojimu, propagavimu, apskaita, apsauga, tyrimais, tvarkyba ar sklaida.

STRATEGINIS TIKSLAS (kodas – 01)

Komisijos strateginis tikslas – teikiant ekspertinius siūlymus Lietuvos Respublikos Seimui, Prezidentui ir Vyriausybei tobulinti Lietuvos kultūros paveldo apsaugos politiką bei strategiją ir siekti kultūros paveldo integralumo su kitomis ūkio valdymo sritimis, taip užtikrinant kompleksinę jo pažinimą, išsaugojimą, atskleidimą ir perdavimą ateities kartoms.

Vertinimo kriterijaus kodas	Efektų vertinimo kriterijaus pavadinimas	2014 metų	2015 metų	2016 metų	2017 metų	n+x metų
E-01-01	Valstybinės kultūros paveldo komisijos priimtų teisės aktų, ekspertinių pasiūlymų ir kitų dokumentų įvykdymo procentas	75	75	80	85	85

STRATEGINĮ TIKSLĄ ĮGYVENDINANČIOS PROGRAMOS

Komisijos vykdoma programa – Valstybinės kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos formavimas ir įgyvendinimas (kodas – 01001). Programa yra ilgalaikė, skirta įgyvendinti Komisijai pavestas funkcijas, susijusias su valstybinės kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos formavimo ir įgyvendinimo priežiūra (vertinimas, išvadų bei siūlymų teikimas). Vykdamą programą, siekiama pagal kompetenciją prisidėti prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės strateginių tikslų ir 2014-2020 metų nacionalinės pažangos programos įgyvendinimo, ypatingą dėmesį skiriant paveldo išsaugojimui ir integralumui su kitomis ūkio valdymo sritimis.

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos valstybinės kultūros paveldo komisijos pirmininko 2015-01-30 įsakymu Nr. V-2(1.3.)

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO KOMISIJOS
2015 METŲ VEIKLOS PROGRAMA**

Nr.	Data	Klausimai	Atsakingi
1.	2015-01-30	<p>Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimo programa.</p> <p>Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2015 metų paveldosaugos programų projektas.</p> <p>Valstybinės kultūros paveldo komisijos ataskaitos už 2014 metus projektas.</p> <p>Valstybinės kultūros paveldo komisijos veiklos programos 2015 metams tvirtinimas.</p> <p>Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2015 metų programos sąmatos tvirtinimas.</p>	<p><i>V. Vaitkevičius</i></p> <p><i>D.Varnaitė, V.Niunka</i></p> <p><i>G.Drėmaitė, A.Vėžienė</i></p> <p><i>Komisijos nariai</i></p> <p><i>G.Drėmaitė, A.Bačiulienė</i></p>
2.	2015-02-27	<p>Valstybinės kultūros paveldo komisijos ataskaitos už 2014 metus tvirtinimas.</p> <p>Sportinio kultūros paveldo apsauga.</p> <p>Kultūros paveldo integralumas su aplinkos apsauga.</p> <p>Komisijos sprendimų dėl kultūros paveldo integralumo su aplinkosauga vykdymo analizė.</p> <p>Savivaldybių lėšos, panaudotos kultūros vertybių apsaugai.</p>	<p><i>G.Drėmaitė, A.Vėžienė</i></p> <p><i>G.Miknevičienė, A.Stepanovič</i></p> <p><i>J.Jurevičienė, G. Balčytis, A.Gražulis</i></p> <p><i>J.Jurevičienė, G. Balčytis, A.Gražulis</i></p> <p><i>N.Laužikienė, V.Niunka</i></p>
3.	2015-03-27	<p>Kultūros paveldo integralumas su žemės ūkio sritimi.</p>	<p><i>G.Miknevičienė, N. Spiridonovienė, A.Gražulis</i></p>

		<p>Komisijos sprendimų dėl kultūros paveldo integralumo su žemės ūkio sritimi vykdymo analizė.</p> <p>Mokslinių institucijų dalyvavimas paveldotyroje ir paveldosaugoje.</p> <p>Paveldosaugos mokslo darbų ir praktikos takoskyros problemos.</p> <p>Naujos redakcijos Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo projektas.</p>	<p><i>G.Miknevičienė, N. Spiridonovienė, A.Gražulis</i></p> <p><i>A.Butrimas, Z.Butkus, A.Stepanovič</i></p> <p><i>E.Karalevičienė, A.Stepanovič</i></p> <p><i>J.A.Pilipavičius, V.Gadeikienė</i></p>
4.	2015-04-02	Konferencija „Patogus ir nepatogus kultūros paveldas“.	<i>N.Laužikienė, E.Karalevičienė, J.Lapinskas</i>
5.	2015-04-	Valstybinės kultūros paveldo komisijos 20-mečio minėjimas.	<i>Komisijos nariai</i>
6.	2015-04-24	<p>Lietuvos istorinių miestelių išsaugojimo problemos (sprendimo priėmimas).</p> <p>Urbanistinio paveldo apsauga.</p> <p>Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2014 metų veiklos ataskaita.</p>	<p><i>J.Jurevičienė, A.Gražulis</i></p> <p><i>J.Jurevičienė, G.Balčytis, A.Gražulis</i></p> <p><i>D.Varnaitė, V.Niunka</i></p>
7.	2015-05-29	<p>Kultūros paveldo apsauga Kuršių nerijoje (išvažiuojamasis posėdis).</p> <p>Pakrančių ir jūrinio kultūros paveldo tyrimų programa.</p>	<p><i>N.Laužikienė, J.Lapinskas</i></p> <p><i>N.Laužikienė, J.Lapinskas</i></p>
8.	2015-06-26	<p>Informacija apie pasirengimą Europos archeologų asociacijos metinei konferencijai (Vilnius, 2016 m. rugpjūčio 30 d. – rugsėjo 4 d.).</p> <p>Mitologinių akmenų apsauga.</p> <p>Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2016-2018 metų strateginio veiklos plano projekto pristatymas.</p>	<p><i>A.Kuncevičius</i></p> <p><i>V.Vaitkevičius, A.Stepanovič</i></p> <p><i>Komisijos nariai, A.Bačiulienė, A.Vėžienė</i></p>
9.	2015-09-25	Sapiegų rūmų interjero restauravimo darbų eiga (išvažiuojamasis posėdis).	<i>J.A.Pilipavičius, J.Lapinskas</i>
10.	2015-10-30	<p>Diskusija su tradicinėmis religinėmis bendruomenėmis dėl maldos namų ir juose esančių kultūros vertybių apsaugos priemonių.</p> <p>Valstybinės kultūros paveldo komisijos sprendimų ir nutarimų dėl bažnytinio</p>	<p><i>A.Butrimas, E.Karalevičienė, G.Jucys</i></p> <p><i>J.Lapinskas</i></p>

		paveldo apsaugos vykdymas. Masinių archeologinių radinių ir osteologinės medžiagos saugojimo problematika.	<i>A.Kuncevičius, A.Stepanovič</i>
11.	2015-11-27	Pietryčių Lietuvos materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo išsaugojimas. (sąlyginis pavadinimas) Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2016-2018 metų strateginio veiklos plano tvirtinimas. Tarpukario kurortinių miestelių (Kačerginės, Kulautuvos ir kt.) Kauno r. apsauga.	<i>N.Spiridonovienė, A.Stepanovič, J.Lapinskas G.Drėmaitė, A.Bačiulienė E.Karalevičienė, A.Gražulis</i>
12.	2015-12-18	Valstybinės kultūros paveldo komisijos veiklos programa 2016 metams.	<i>Komisijos nariai</i>
	NUOLAT ATLIEKAMI DARBAI:	Valstybinės kultūros paveldo komisijos priimtų sprendimų vykdymo analizė. Teisės aktų projektų derinimas paveldosaugos aspektais.	

Pastaba: Komisija pasilieka teisę keisti 2015 m. veiklos programą metų eigoje.

Sprendimai:

Komisijos 2015-01-30 sprendimas Nr. S-1(6.2.-191) „Dėl Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimo“

Komisijos 2015-01-30 sprendimas Nr. S-2(6.2.-192) „Dėl Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2015 metų paveldosaugos programų projekto“

Komisijos 2015-03-27 sprendimas Nr. S-3(6.2.-193) „Dėl Lietuvos sporto paveldo apsaugos“

Komisijos 2015-04-24 sprendimas Nr. S-4(6.2.-194) „Dėl Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2014 m. veiklos ataskaitos“

Komisijos 2015-04-24 sprendimas Nr. S-5(6.2.-195) „Dėl istorinių miestelių išsaugojimo“

Komisijos 2015-05-23 sprendimas Nr. S-6(6.2.-196) „Dėl kultūros paveldo ir aplinkos apsaugos sąveikos politikos“

Komisijos 2015-06-19 sprendimas Nr. S-7(6.2.-197) „Dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko kultūros paveldo apsaugos 2005-2015 metais“

Komisijos 2015-10-16 sprendimas Nr. S-8(6.2.-198) „Dėl pasaulio paveldo vietovės – Vilniaus istorinio centro (Senamiesčio) ir jo aplinkos pokyčių“

Komisijos 2015-11-27 sprendimas Nr. S-9(6.2.-199) „Dėl Sapiegų rezidencijos, trinitorių vienuolyno ir ligoninės statinių komplekso išsaugojimo ir tvarkymo“

Komisijos 2015-11-27 sprendimas Nr. S-10(6.2.-200) „Dėl sovietinės okupacijos ir aneksijos laikotarpio Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimo“

Dėl Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimo

Rūšis: **Sprendimas**

Numeris: **S-1(6.2.-191)**

Data: **2015-01-30** Kalba: **Lietuvių**

Publikavimas: **Teisės aktų registras, 2015-02-02, Nr. 2015-01460** Statusas: **Įsigalioja 2015-02-02**
2015-01-30 Priėmė - Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO KOMISIJOS SPRENDIMAS

DĖL LIETUVOS VALSTYBĖS ATKŪRIMO ŠIMTMEČIO MINĖJIMO

2015 m. sausio 30 d. Nr. S-1(6.2.-191)

Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimas 2012 m. balandžio 26 d. nutarimu Nr. XI-1996 2018 metus paskelbė valstybės atkūrimo šimtmečio metais. Išskirtinės reikšmės istorinį įvykį visoje Lietuvoje mena daugelis kilnojamųjų ir nekilnojamųjų kultūros vertybių: vietos, susijusios su tautinio atgimimo sąjūdžiu (1883–1905), valstybingumo siekiu, skelbimu ir įtvirtinimu (1905–1920), Nepriklausomybės kovomis (1918–1920), to meto visuomenės, kultūros, politikos veikėjais ir visų minėtų istorinių įvykių įamžinimu.

Nors šių kultūros vertybių apskaita, būklė, naudojimas, tvarkymas, restauravimas ir sklaida yra veikiama daugelio veiksnių, Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį bylojančios kultūros vertybės buvo ir yra reikšmingos ugdant pilietinį jaunuomenės auklėjimą ir tautinę savimonę. Atsižvelgdama į tai Valstybinė kultūros paveldo komisija **n u s p r e n d ž i a**:

1. Siūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį liudijančių kultūros vertybių apskaitą, tyrimus, tvarkymą, restauravimą ir sklaidą laikyti pirmąja valstybinės paveldosaugos užduotimi; ją įgyvendinant bendradarbiauti ir veiksmus derinti su savivaldybėmis, švietimo ir ugdymo įstaigomis, mokslo ir studijų institucijomis, nevyriausybiniomis organizacijomis, religinėmis ir vietos bendruomenėmis.

2. Pritarti Lietuvos Respublikos Vyriausybės sudarytos darbo grupės sprendimams dėl visuomenės, kultūros ir politikos veikėjų atminimo įamžinimo.

3. Siūlyti Kultūros ministerijai ir Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos:

3.1. rengti Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį liudijančių kultūros vertybių tyrimus, užtikrinti jų teisinę apsaugą, atskleisti vertingąsias savybes ir šias kultūros vertybes įtraukti į Kultūros paveldo departamento 2015 – 2020 m. paveldotvarkos programas;

3.2. skatinti sklaidą: knygų leidybą, filmų kūrimą, edukacinių programų rengimą, su Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiu susijusių kultūros vertybių aktualizavimą laikyti pirmąja užduotimi.

4. Kviesti visuomenę reikšti pilietinę iniciatyvą ieškant, atskleidžiant ir viešinant Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį primenančias kultūros vertybes.

Komisijos pirmininkė

Gražina Drėmaitė

Dėl Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2015 metų paveldosaugos programų projekto

Rūšis: **Sprendimas** Numeris: **S-2(6.2.-192)** Data: **2015-01-30** Kalba: **Lietuvių**

Publikavimas: **Teisės aktų registras, 2015-02-02, Nr. 2015-01485** Statusas: **Įsigalioja 2015-02-03**

2015-01-30 Priėmė - Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO KOMISIJOS
S P R E N D I M A S**

**DĖL KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTO PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS
2015 METŲ PAVELDOSAUGOS PROGRAMŲ PROJEKTO**

2015 m. sausio 30 d. Nr. S-2(6.2.-192)

Vilnius

Valstybinė kultūros paveldo komisija 2015 m. sausio 30 d. posėdyje apsvaustė Kultūros ministerijos programos „Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimas, aktualizavimas ir populiarinimas, valstybinės kalbos apsauga“ priemonių, kurias 2015 metais vykdys Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos (toliau – Departamentas), projektą. Posėdžio metu Komisijos nariai pabrėžė, jog vidaus elektros ir priešgaisrinių sistemų įrengimas kultūros paveldo objektuose neturi būti finansuojamas vien tik Departamento lėšomis.

Valstybinė kultūros paveldo komisija, vadovaudamasi Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalimi, 4 straipsnio 3 bei 4 punktais, n u s p r e n d ž i a iš esmės pritarti Kultūros ministerijos programos „Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimas, aktualizavimas ir populiarinimas, valstybinės kalbos apsauga“ priemonių, kurias 2015 metais vykdys Departamentas, projektui.

Komisijos pirmininkė

Gražina Drėmaitė

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO KOMISIJOS SPRENDIMAS

DĖL LIETUVOS SPORTO PAVELDO APSAUGOS

2015 m. kovo 27 d. Nr. S-3-(6.2.-193)

Tarptautinė paminklų ir paveldo vietovių taryba (ICOMOS) 2016 metus paskelbė sporto paveldo apsaugos metais. Valstybinė kultūros paveldo komisija (toliau – Komisija), suprasdama šios specifinės kultūros paveldo dalies svarbą bei pažymėdama, jog sportas yra reikšmingas socialinis fenomenas, įtakojantis visuomenės gyvenimą bei užtikrinantis jos gerą sveikatos būklę, formuojantis etines vertybes ir tautinį identitetą bei stiprinantis pilietiškumą, 2015 m. vasario 27 d. posėdyje svarstė Lietuvos sporto paveldo apsaugos klausimą.

Sportas bei jo paveldas, turintis materialiąją (su sportu susiję objektai ir vietos, sporto klubų, įvykių, jo didvyrių istoriją atspindintys dokumentai, fotografijos, filmai, publikacijos, paminklai, meno kūriniai ir pan.) ir nematerialiąją (sporto ir kūno kultūros tradicijos, žaidynės ir renginiai, tradicinės sporto šakos ir pan.) išraišką, yra svarbus socialinis ir kultūrinis reiškinys, kurio puoselėjimas yra ypatingai aktualus. Išanalizavus esamą situaciją, prieita išvados, kad valstybiniu lygmeniu nesuformuota aiški ilgalaikė sporto paveldo apsaugos koncepcija. Lietuvos Respublikos Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisijos, Kultūros ministerijos, Kūno kultūros ir sporto departamento, Etninės kultūros globos tarybos, savivaldybių, įvairaus pavaldumo muziejų ir pavienių privačių asmenų pastangos kaupti, saugoti ir pristatyti visuomenei sporto paveldą, puoselėti regionui būdingas sportines tradicijas dažniausiai neturi bendros centralizuotos generalinės linijos. Sprendžiant šį klausimą, būtų tikslingas glaudus įvairių institucijų bendradarbiavimas, kurį turėtų inicijuoti Kultūros ministerija, atsakinga už viso Lietuvos kultūros paveldo apsaugą.

Sportas ir aukšti tarpukario lietuvių pasiekimai šioje srityje suvaidino labai didelį vaidmenį formuojant Lietuvos gyventojų tautinę savimonę atkūrus nepriklausomą valstybę 1918 metais. Lietuvos tautinė olimpiada, krepšinininkų pergalės, sklandymo populiarumas ir kiti sporto laimėjimai bei įvykiai prisidėjo prie tautos konsolidacijos, stiprino bendrumo jausmą bei pasididžiavimą atgimusia valstybe. Tad 2018 metais, minint Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį, būtų tikslinga skirti dėmesio ir sporto paveldo apsaugos, sklaidos ir populiarinimo klausimams, įsteigti nacionalinį sporto muziejų bei įrengti Lietuvai nusipelnusių ir ją garsinusių sportininkų alėją Kaune.

Posėdžio metu svarstytos ir techninio sporto paveldo restauravimo problemos, su sporto paveldu susijusių muziejų patalpų bei finansavimo klausimai ir veiklos ypatumai. Nuspręsta, kad šiuo metu vyraujanti techninio paveldo (ypač lėktuvų) restauravimo metodologija bei praktika nėra pajėgi susidoroti su atsirandančiomis problemomis ir pateikti optimalų vertybės restauravimo variantą.

Komisija, susipažinusi su dabartine sporto paveldo apsaugos situacija ir suvokdama jo svarbą
n u s p r e n d ž i a:

1. Siūlyti Lietuvos Respublikos Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisijai organizuoti bendrą sporto paveldo apsaugą suinteresuotų institucijų posėdį, kuriame būtų aptarti aktualiausi šios srities klausimai bei apsvarstytas ilgalaikės sporto paveldo apsaugos koncepcijos parengimas.

2. Siūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei numatyti Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimo programoje nacionalinio sporto muziejaus įsteigimą bei Lietuvą garsinusių sportininkų alėjos įrengimą.

3. Siūlyti Vilniaus Gedimino technikos universiteto A. Gustaičio aviacijos institutui įtraukti į savo mokymo programas technikos paveldo (lėktuvų) restauravimo disciplinas.

4. Paraginti Etninės kultūros globos tarybą ir toliau puoselėti tradicinius sportinius žaidimus bei populiarinti juos mokymo ir ugdymo įstaigose.

Komisijos pirmininkė

Gražina Drėmaitė

Dėl Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2014 m. veiklos ataskaitos
Rūšis: **Sprendimas** Numeris: **S-4(6.2.-194)** Data: **2015-04-24** Kalba: **Lietuvių**
Publikavimas: **Teisės aktų registras, 2015-04-28, Nr. 2015-06437** Statusas: **Įsigalioja 2015-04-29**
2015-04-24 Priėmė - Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO KOMISIJOS
SPRENDIMAS**

**DĖL KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTO PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS
2014 M. VEIKLOS ATASKAITOS**

2015 m. balandžio 24 d. Nr. S-4(6.2.-194)
Vilnius

Valstybinė kultūros paveldo komisija 2015-04-24 posėdyje svarstė Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2014 m. veiklos ataskaitą ir įvertino biudžeto lėšų, skirtų kultūros vertybių apsaugai, panaudojimą. Komisija, susipažinusi su Departamento pateikta medžiaga ir ją apsvarsčiusi,

n u s p r e n d ž i a pritarti Kultūros paveldo departamento 2014 metų veiklos ataskaitai.

Komisijos pirmininkė

Gražina Drėmaitė

Dėl istorinių miestelių išsaugojimo

Rūšis: **Sprendimas**

Numeris: **S-5(6.2.-195)**

Data: **2015-04-24** Kalba: **Lietuvių**

Publikavimas: **Teisės aktų registras, 2015-04-28, Nr. 2015-06438** Statusas: **Įsigalioja 2015-04-29**

2015-04-24 Priėmė - Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO KOMISIJOS S P R E N D I M A S

DĖL ISTORINIŲ MIESTELIŲ IŠSAUGOJIMO

2015 m. balandžio 24 d. Nr. S-5(6.2.-195)

Vilnius

Valstybinė kultūros paveldo komisija, siekdama optimalaus valstybės, savivaldybių bei Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų panaudojimo ir kultūros paveldo apsaugos, svarstė Lietuvos Respublikos istorinių miestelių išsaugojimo problematiką.

Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano (toliau – BP) sprendiniuose istoriniai miesteliai sudaro reikšmingą šalies funkcinės kraštovaizdžio kultūros paveldo struktūros dalį, yra vertingas bendrosios kraštovaizdžio formavimo politikos objektas ir Lietuvos raidos bei teritorinės erdvinės apgyvendinimo sistemos architektūros paveldas. Didelė istorinių miestelių dalis yra BP 3 brėžinyje „Kultūros paveldo teritorijos“ nustatyto erdvinio kultūros paveldo karkaso (stuburo) funkciniai elementai ir/ar yra nacionalinės bei regioninės reikšmės kultūros paveldo arealuose, tačiau nėra išskirti bei apibrėžti kaip istoriniai miesteliai ar kaip atskira architektūros paveldo grupė.

Nustatyta, kad BP strateginių nuostatų įgyvendinimui yra būtina parengti specialiuosius kultūros paveldo apsaugos ir naudojimo planus. Pradėtas istorinių miestelių specialiojo planavimo ir apsaugos procesas kol kas menkai siejamas su strateginėmis BP kryptimis ir sprendiniais. Savivaldybių ir Kultūros paveldo departamento bei Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos užsakymais parengtų specialiųjų planų tai pačiai saugomai vietai nustatyti reikalavimai bei sprendiniai yra skirtingi. Ypač tuomet, kai tas pats miestelis (ar jo dalis) traktuojamas kaip turintis dvigubą apsaugos statusą – saugomos vietovės ir kultūrinio draustinio. Planavimo dokumentų reikalavimai ir sprendiniai dažnai yra nepagrįsti urbanistiniais tyrimais, išvadomis, siūlymais ir anksčiau parengtais specialiaisiais teritorinio planavimo dokumentais.

Kultūros vertybių registre nurodomos 108 urbanistinės vietovės (senamiesčiai, gyvenvietės, miestų bei miestelių istorinės dalys), 44-ioms nustatytos vertingosios savybės. Urbanistinių vietovių apskaita netolygi, nepakankamai diferencijuota pagal regioninius, struktūrinius bei prigimtinus ypatumus. Pastaraisiais metais yra kokybinių apskaitos pagerėjimo požymių, tačiau Kultūros vertybių registro duomenys apie miestelių vertingąsias savybes vis dar yra nepakankami, formuluotės netikslios arba nedetalizuotos.

Pastaraisiais dešimtmečiais dauguma istorinių miestelių nyksta fiziškai ir demografiniu bei sociokultūriniu požiūriu. Bendra problema – paveldosauga nėra prioritetinga sritis skirstant lėšas ir įtraukiant vietos bendruomenes į istorinių miestelių tvarkymo veiklą. Urbanistinių vietovių autentiškas audinys menksta, istorinių pastatų fizinė būklė nuolat blogėja (pvz., Veisiejai, Kalvarija, Žagarė), ypač – senųjų medinių pastatų (pvz., Alsėdžiai, Alanta, Seda, Veisiejų miesto ir Rusnės miestelio istorinės dalys ir kt.). Yra nenaudojamų vertingų mūrinių pastatų ar jų dalių (pvz., Linkuvoje, Lygumuose, Kavarske, Kalvarijoje ir kt.). Visoje Lietuvoje menkai saugomi būdingi fasadų elementai.

Daugumoje miestelių yra autentiškų pastatų, jų elementų apsaugos bei aikščių ir gatvių išklotinių polichrominio ir architektoninio vientisumo problemų (Švėkšna, Seda, Žagarė, Kalvarija, Valkininkai ir kt.). Pernelyg vešlūs želdiniai aikštėse vizualiai deformuoja istorines erdves, užgožia jų

perimetro istorinius pastatus (Kavarskas, Seda, Kalvarija, iš dalies Alsėdžiai, Švėkšna, Valkininkai, Virbalis, Kudirkos Naumiestis). Kita vertus, erdvinėje struktūroje, kraštovaizdyje nepakankamai atskleisti istorinių miestelių gamtiniai ypatumai bei jų sociokultūrinė reikšmė (Rusnė, Jūžintai ir kt.).

Nors stengtasi išsaugoti daugumos miestelių ar jų istorinių dalių gatvių tinklus ir aikščių perimetrus, autentiškas istorinių aikščių vaizdas ilgainiui pakito, sumenko vertingosios savybės, sužalota daug vertingų dalių. Daugiau kaip du dešimtmečius miestelių istorinės aikštės buvo tvarkomos tik iš dalies laikantis paveldosaugos reikalavimų, dažnai nesivadovauta tyrimais, specialiaisiais planais. Pastaraisiais metais įsisavinant ES lėšas pradėtas dar masiškesnis, paveldo apsaugą ypač ignoruojantis, tvarios raidos bei darnos principų neatitinkantis, istorinių aikščių ir viešųjų erdvių rekonstravimas. Istoriskai bei semantiniu požiūriu nepagrįstos geometrinės formos, nesaikingais kiekiais bei neracionaliai naudojamos įvairiaspalvės trinkelės menkina kultūros paveldo objektų vertingąsias savybes, naikina būdingų bruožų likučius (pvz., Žagarė, Seda, iš dalies Veisiejai, Vieکشniai).

Valstybinė kultūros paveldo komisija, įvertinusi istorinių miestelių apsaugos būklę ir siekdama pagerinti istorinių miestelių išsaugojimo galimybes, **n u s p r e n d ž i a :**

1. Rekomenduoti Lietuvos Respublikos savivaldybėms, Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos ir Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos paspartinti specialiojo planavimo procesą bei tarpusavy derinti tai pačiai saugomai vietai rengiamų specialiųjų planų sprendinius.

2. Rekomenduoti Lietuvos Respublikos savivaldybėms, rengiant į Kultūros vertybių registrą įrašytų istorinių miestelių tvarkymo projektus, siekti vertingųjų savybių išsaugojimo, pirmenybę teikti paveldosauginiams reikalavimams bei įtraukti vietos bendruomenes į projektų rengimo ir įgyvendimo procesus.

3. Rekomenduoti Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos tikslinti Kultūros vertybių registre esančių istorinių miestelių duomenis.

Komisijos pirmininkė

Gražina Drėmaitė

Dėl kultūros paveldo ir aplinkos apsaugos sąveikos politikos

Rūšis: **Sprendimas**

Numeris: **S-6(6.2.-196)**

Data: **2015-05-23** Kalba: **Lietuvių**

Publikavimas: **Teisės aktų registras, 2015-05-26, Nr. 2015-08089** Statusas: **Įsigalioja 2015-05-27**
2015-05-23 Priėmė - Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO KOMISIJOS SPRENDIMAS

DĖL KULTŪROS PAVELDO IR APLINKOS APSAUGOS SĄVEIKOS POLITIKOS

2015 m. gegužės 23 d. Nr. S-6(6.2.-196)
Vilnius

Valstybinė kultūros paveldo komisija, atsižvelgdama į Lietuvos pirmininkavimo Europos Tarybai metu vykusios konferencijos „Kultūros paveldas ir ES strategija „Europa 2020“ – siekiant integruoto požiūrio“ Rezoliuciją, keliuose posėdžiuose ir 2015 m. balandžio 8 d. seminare-diskusijoje „Link kultūros paveldo ir aplinkos apsaugos politikos sąveikos“ kartu su Kultūros ir Aplinkos ministerijų, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos, Kultūros paveldo departamento bei Lietuvos savivaldybių asociacijos atstovais ir savivaldybių paminklosaugininkais, aplinkosaugininkais, architektais bei kitais specialistais apsvarstė kultūros paveldo ir aplinkos apsaugos sąveikos politiką ir pasiūlymus dėl jos tobulinimo bei įgyvendinimo gerinimo.

Lietuvos kraštovaizdis yra sudėtinga, integrali ir nedaloma visuma, susidedanti iš įvairių tarpusavyje horizontaliais ir vertikaliais ryšiais susietų, viena kitą įtakojančių bei nuolat kintančių gamtinių ir antropogeninių komponentų. Kiekvienas nekilnojamas kultūros paveldo objektas, kompleksas ar vietovė yra integrali kraštovaizdžio bei aplinkos dalis. Visgi Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme stokojama Europos kraštovaizdžio ir Europos architektūros paveldo apsaugos konvencijų nuostatų dėl architektūrinio paveldo ir vertingų vietovių aplinkos integralumo ir vertingo kultūrinio kraštovaizdžio apsaugos.

Kultūros paveldo ir aplinkos apsaugos darnios sąveikos stokojama istorinių miestelių planavime, tvarkyboje ir atgaivinime, ką sąlygoja ir Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, ir Saugomų teritorijų įstatymuose įteisintų teritorinės apsaugos reikalavimų neatitikimai, taip pat kai kurių sąvokų dvilypumas. Savivaldybių, Kultūros paveldo departamento ir Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos užsakymais parengtų specialiųjų planų tai pačiai saugomai vietai sprendiniai dažnai yra skirtingi, kai tam pačiam miesteliui (ar jo daliai) taikomi saugomos teritorijos ir kultūrinio draustinio reikalavimai.

Identifikuota nemažai ir kitų esminių kultūros paveldo sąveikos su aplinkosauga problemų. Iki šiol neišspręsta dvarų paveldo, ypač jų sodybų istorinio erdvinio vientisumo, įskaitant jų parkus ir vandens telkinius, išsaugojimo problema. Želdynų apsaugos praktika, taip pat ydingas pastarųjų metų pakelių tvarkymas, ypač Mažojoje Lietuvoje, skiriasi nuo strateginiuose dokumentuose suformuotos jų tvarkymo politikos. Valstybės lygmeniu nepriimtas sprendimas dėl konservacinės žemės paskirties nustatymo kultūros paveldo objektams, esantiems miškuose.

Valstybinė kultūros paveldo komisija, konstatuodama, jog nekilnojamas kultūros paveldas kaip sudėtinė aplinkos komponentė gali būti išsaugotas tik sutelkiant kultūros ir aplinkos paveldo apsaugos institucijų, savivaldybių ir vietos bendruomenių pastangas bei joms glaudžiai bendradarbiaujant ir siekdama kultūros ir gamtos paveldo dermės, **n u s p r e n d ž i a :**

1. Siūlyti Aplinkos ir Kultūros ministerijoms darnaus vystymo principais plėtoti vieningą saugomų teritorijų sistemą, apimančią istorinių miestų ir miestelių, dvarų sodybų, parkų, archeologinių kompleksų integralią, vieningą teritorinę apsaugą.

2. Rekomenduoti Kultūros ir Aplinkos ministerijoms, Kultūros paveldo departamentui, Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai ir savivaldybėms siekiant paveldosaugos ir aplinkos apsaugos integralumo įtraukti vietas bendruomenes priimant tarpinstitucinius strateginius sprendimus dėl:

2.1. istorinių miestelių, jų aplinkos bei planinės-erdvinės struktūros, viešųjų erdvių planavimo, autentiškų pastatų ir statinių priežiūros bei atnaujinimo;

2.2. istorinių želdynų išsaugojimo;

2.3. tradicinių pakelių želdynų apsaugos, ypač išsaugant Mažosios Lietuvos senųjų kelių būdingą apželdinimą medžiais;

2.4. dvarų paveldo apsaugos – siekiant išsaugoti dvarų sodybų istorinį, kompozicinį ir vizualinį vientisumą.

3. Siūlyti Kultūros ministerijai įpareigoti Kultūros paveldo departamentą įsteigti istorinių želdynų apsaugos ir priežiūros kontrolės padalinį.

4. Rekomenduoti Lietuvos Respublikos savivaldybėms, Kultūros paveldo departamentui ir Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai nuosekliau tarpusavy derinti tai pačiai saugomai vietai rengiamų specialiųjų planų sprendinius.

Komisijos pirmininkė

Gražina Drėmaitė

Dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko kultūros paveldo apsaugos 2005-2015 metais

Rūšis: **Sprendimas**

Numeris: **S-7(6.2.-197)**

Data: **2015-06-19** Kalba: **Lietuvių**

Publikavimas: **Teisės aktų registras, 2015-06-30, Nr. 2015-10495** Statusas: **Įsigalioja 2015-07-01**

2015-06-19 Priėmė - Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO KOMISIJOS SPRENDIMAS

DĖL KURŠIŲ NERIJOS NACIONALINIO PARKO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS 2005- 2015 METAIS

2015 m. birželio 19 d. Nr. S-7(6.2.-197)

Vilnius

Valstybinė kultūros paveldo komisija 2015-05-22/23 išvažiuojamajame posėdyje svarstė Kuršių nerijos nacionalinio parko kultūrinio kraštovaizdžio ir kultūros paveldo apsaugos problemas.

Kuršių nerijos nacionalinis parkas (toliau – KNNP) įsteigtas 1991 m. siekiant išsaugoti itin vertingą Lietuvos kraštovaizdį ir etnokultūrinį paveldą. 2000 m. Kuršių nerija buvo įrašyta į Pasaulio paveldo sąrašą (C 994) kaip kultūrinis kraštovaizdis, 2014 m. Pasaulio paveldo komitetas patvirtinto Kuršių nerijos išskirtinės visuotinės vertės aprašą.

Kuršių nerijos apsaugos teisinis pagrindas yra nustatytas: LR Aukščiausiosios Tarybos (Atkuriamojo Seimo) 1991-04-23 nutarimu Nr. I-1244 (Žin., 1991, Nr. [13-332](#)), kuriuo įsteigtas KNNP; aplinkos ministro 2002-08-10 įsakymu Nr. 439 (Žin., 2002, Nr. [87-3755](#)) patvirtintu KNNP apsaugos reglamentu; LR Vyriausybės 2004-06-16 nutarimu Nr. 759 (Žin., 2004, Nr. [96-3539](#)) patvirtintais naujos redakcijos KNNP nuostatais; LR Seimo 2010-12-22 nutarimu Nr. XI-1248 (Žin., 2010, Nr. [153-7802](#)) patvirtintu KNNP ir jo zonų ribų planu; LR Vyriausybės 2012-06-06 nutarimu Nr. 702 (Žin., 2012, Nr. [70-3592](#)) patvirtintu KNNP tvarkymo planu.

2005-2015 metais pagerėjo paveldo apskaita ir istoriškai susiformavusio kultūrinio kraštovaizdžio, kultūros paveldo objektų bei jų kompleksų apsaugos būklė. Vykdomas gyvenviečių istorinių panoramų ir siluetų monitoringas. Neringos savivaldybė jau vykdo visų nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų stebėseną. Girtinas KNNP darbuotojų kompleksiškas požiūris, rūpestis saugoma teritorija ir joje esančiais kultūros paveldo objektais.

Valstybinė kultūros paveldo komisija konstatuoja šias problemas: nepakankama KNNP kultūrinio kraštovaizdžio ir kultūros paveldo apsaugos parlamentinė kontrolė; rengiami nauji planavimo dokumentų projektai nesilaikant KNNP tvarkymo plano, KNNP apsaugos reglamento reikalavimų ir UNESCO ekspertų išvadų. Taikomas dvigubas saugomų vietovių apsaugos statusas, kuris įneša painiavos ir nesutarimų tarpinstituciniame bendradarbiavime. Nepakankamas kultūros vertybių tyrimo, konservavimo, restauravimo ir priežiūros finansavimas bei kultūros paveldo objektų tvarkybos kokybės ir priežiūros kontrolė. Neužtikrintas 2012-09-26 LR Neringos, Klaipėdos m., Klaipėdos r. ir Šilutės r. savivaldybių teritorijų ribų pakeitimo įstatymo Nr. XI-2230 (Žin., 2012, Nr. [117-5926](#)) įgyvendinimas. Atsižvelgta į kai kurias esmines Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2005-06-10 sprendimo Nr. S-4-(112) „Dėl pasaulio paveldo vietovės – Kuršių nerijos – paveldosaugos“ rekomendacijas, tačiau didelė siūlymų dalis neįgyvendinta arba įgyvendinama vangiai. Neišspręstas automobilių srautų reguliavimas ir parkavimas (sezono metu dideli automobilių srautai bei automobilių parkavimas gatvėse bei kiemuose, užstojant kultūros paveldo objektus), statinių-svetimkūnių pašalinimas; beveik išnykusi tradicinių dangų įrengimo ir sodybų želdinimo praktika, trūksta tyrimų, metodikų, rekomendacijų apie sodybų želdinius ir

mažą architektūrą. Kelia nerimą Neringos miesto savivaldybės noras plėsti Kuršių nerijos urbanizavimą (tilto per Kuršių marias ir oro uosto statyba, namelių išplėtimas ir pan.)

Išsaugant senąją ir formuojant naująją Neringos architektūrą pirmenybė teiktina vietos, tūrių sandaros, medžiagų, technologijų autentiškumui. Tradiciniai pastatai, statybos būdai, medžiagos ir technikos nurodomi esminiais saugotinais Neringos kultūrinio kraštovaizdžio aspektais ICOMOS 2013 m. patariamąsios misijos ataskaitoje. Nauja architektūra turėtų atitikti tvarios raidos principus ir būti kontekstuali. Kopijų ir muliažų statyba naudojant stiklo paketus, plastiko gaminius menkina Neringos kraštovaizdžio vertę.

Valstybinė kultūros paveldo komisija, siekdama pasaulio paveldo vietovės – Kuršių nerijos – išsaugojimo ir kultūros bei gamtos paveldo dermės, **n u s p r e n d ž i a:**

1. Nepritarti Neringos savivaldybės siekiams plėsti Neringos urbanizavimą, nes tai prieštarauja šios vietos unikalumui bei išsaugojimui.

2. Rekomenduoti LR Seimui sustiprinti KNNP kultūrinio kraštovaizdžio ir jo kultūros paveldo vietovių bei objektų apsaugos reikalavimų vykdymo parlamentinę kontrolę atsižvelgiant į LR Seimo Statuto 49 straipsnio 1 dalies 5 punktą.

3. Prašyti LR Vyriausybės:

3.1. inicijuoti UNESCO Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo vietovės – Kuršių nerijos – įstatymo parengimą;

3.2. užtikrinti LR Neringos, Klaipėdos m., Klaipėdos r. ir Šilutės r. savivaldybių teritorijų ribų pakeitimo įstatymo įgyvendinimą;

3.3. imtis įstatymų numatytų priemonių, kad buvusios pionierių stovyklos bei sovietinės kariuomenės statiniai Juodkrantėje būtų demontuoti, kaip tai numatyta KNNP tvarkymo plane;

3.4. padidinti finansavimą KNNP priežiūrai ir tvarkymui.

4. Rekomenduoti Aplinkos ministerijai:

4.1. rengiant naują KNNP tvarkymo planą suderinti jo sprendinius su KNNP apsaugos reglamento nuostatomis, atsižvelgiant į Kuršių nerijos išskirtinės visuotinės vertės aprašo reikalavimus bei UNESCO ekspertų pateiktas išvadas;

4.2. parengti LR teritorijų planavimo įstatymo pataisą, kuri numatytų specialiojo teritorijų planavimo dokumentų keitimo galimybes ir tvarką.

5. Rekomenduoti Aplinkos ir Kultūros ministerijoms, Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai kartu su Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcija ir Klaipėdos m. savivaldybe organizuoti Koppalio forto atskleidimą kraštovaizdyje.

6. Siūlyti Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos užtikrinti rengiamų valstybės saugomų urbanistinių vietovių – Preilos, Pervalkos, Nidos, Juodkrantės ir Smiltynės gyvenviečių – teritorijos ir apsaugos zonos ribų planų ir paveldotvarkos projektų atitikimą paveldosaugos, KNNP tvarkymo plano, KNNP apsaugos reglamento reikalavimams ir UNESCO ekspertų išvadoms.

7. Siūlyti Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos bei Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijai parengti prioritetinių kultūros paveldo objektų tvarkymo koncepciją.

8. Rekomenduoti Klaipėdos m. ir Neringos savivaldybėms, vadovaujantis LR Vyriausybės 1992-10-06 nutarimo Nr. 735 „Dėl žemės sklypų respublikinės ir vietinės reikšmės urbanistikos paminklų teritorijose“ (Žin. 1992, Nr. [30-950](#)) reikalavimais, organizuoti į Kultūros vertybių registrą įrašytų, valstybės saugomų urbanistinių vietovių ir/ar jų dalių tyrimais pagrįstų istorinių valdų (posesijų) sklypų išplanavimo projektų parengimą ir jų sprendinių taikymą praktikoje.

9. Prašyti Klaipėdos m. ir Neringos savivaldybių bei Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijos organizuoti tyrimų studijos dėl automobilių srautų ir parkavimo bei platesnio vandens transporto naudojimo keleivių ir krovinių gabenimui galimybių Kuršių nerijoje atlikimą.

10. Raginti Kultūros paveldo departamentą prie Kultūros ministerijos, Klaipėdos m. ir Neringos savivaldybes efektyviau bendradarbiauti su Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcija.

Komisijos pirmininkė

Gražina Drėmaitė

Dėl pasaulio paveldo vietovės - Vilniaus istorinio centro (Senamiesčio) ir jo aplinkos pokyčių

Rūšis: **Sprendimas**

Numeris: **S-8(6.2.-198)**

Data: **2015-10-16**

Kalba: **Lietuvių**

Publikavimas: **Teisės aktų registras, 2015-10-19, Nr. 2015-15746**

Statusas: **Įsigalioja 2015-10-20**

2015-10-16 Priėmė - Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO KOMISIJOS SPRENDIMAS

DĖL PASAULIO PAVELDO VIETOVĖS – VILNIAUS ISTORINIO CENTRO (SENAMIESČIO) IR JO APLINKOS POKYČIŲ

2015 m. spalio 16 d. Nr. S-8(6.2.-198)
Vilnius

Lietuvos Respublika yra atsakinga už Vilniaus istorinio centro (Senamiesčio), įrašyto į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą, ir jo istoriškai susiformavusios aplinkos išsaugojimą. Senamiesčiui ir jo aplinkai privalomi Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencijos ir jos įgyvendinimo gairių reikalavimai, todėl negalima planuoti veiksmų, kurie galėtų pakenkti pasaulio paveldo vietovės visuotinei išskirtinei vertei. Pasaulio paveldo konvencijos įgyvendinimo gairių (2006 m.) 96 paragrafe yra nustatyta, jog „Pasaulio paveldo vertybės apsauga ir valdymas turi garantuoti, kad išskirtinė visuotinė vertė bei vientisumo ir autentiškumo požymiai, nustatyti vertybės įtraukimo į Pasaulio paveldo sąrašą metu, ateityje išliktų nepakitę ar pagerėję“. Vilniaus miesto savivaldybės teritorijos bendrajame plane iki 2015 metų nustatyta, kad nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimas laikomas integralia plėtros dalimi, o Senamiestis ir istoriniai priemiesčiai yra prioritetiniai nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorinės apsaugos objektai. Nauji būstai senamiestyje planuojami „tik atnaujinant esamą arba atkuriant buvusį užstatymą bei konversijos atveju“.

UNESCO dokumentuose nuolat pabrėžiama būtinybė išsaugoti ir pasaulio paveldo vietovių aplinką. Pasaulio paveldo konvencijos įgyvendinimo gairių (2006 m.) 107 paragrafe yra nustatyta, jog „paprastai apsauginė zona nėra siūlomos vertybės dalis, tačiau bet kokioms apsauginės zonos permainingoms po vertybės įtraukimo į Pasaulio paveldo sąrašą turi pritariti Pasaulio paveldo komitetas“.

Valstybinė kultūros paveldo komisija konstatuoja, kad pastaruosiu metu vėl pastebimi intensyvūs istoriškai susiformavusios Senamiesčio branduolio ir istorinių priemiesčių urbanistinės struktūros bei vertingų gamtinių elementų keitimo ir žalojimo procesai. Ypač daug medžiagos surinkta apie savitų Užupio erdvinių struktūrų pakeitimus ar agresyvios plėtros planavimą. Keičiama ir į jų kultūros paveldo audinį įsiterpianti išskirtinė, žaliomis kalvomis, išraiškingu reljefu ir vertingu kraštovaizdžiu stebinanti gamtinė aplinka, nukasami šlaitai. Apie tai liudija gausūs miesto bendruomenių, pavienių gyventojų kreipimaisi dėl senamiesčio ir jo aplinkos keitimo, užstatymo tankumo, intensyvumo bei aukštingumo didinimo, galimai neteisėtų statybų, netinkamo pastatų atstatymo, kalvų šlaitų nukasimo, kitokio reljefo keitimo, miesto želdynų ir želdinių plotų mažinimo ir kt. Dažnai nepaisoma visuomenės nuomonės ir pažeidžiamos jos teisės bei kokybiškos gyvenamosios aplinkos puoselėjimo interesai.

Kultūros paveldo objektai išimtiniais atvejais gali būti LR Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka atkuriami, jeigu jie turi ypatingą meninę ar simbolinę reikšmę, yra itin svarbūs tautinei savimonei ir kultūros paveldui puoselėti bei dera prie kraštovaizdžio, o atkūrimui pritaria ne tik valstybės ir savivaldybių institucijos, bet ir visuomenė. Tačiau prisidengiant „atkūrimo“ sąvoka, nepaisant visuomenės nuomonės, nenustačius buvusių pastatų vertės statomi pastatai Malūnų g. 6 ir kt.

Valstybinė kultūros paveldo komisija 2015-06-19 posėdyje išklauė bendruomenių atstovų nuomones apie susidariusią situaciją. Posėdyje dalyvavo Kultūros ministerijos, Kultūros paveldo departamento ir Senamiesčio atnaujinimo agentūros atstovai. Konstatuota, jog ypač kenksmingas reiškinys yra savito Vilniaus reljefo naikinimas, jo pakeitimas dėl įrengiamų požeminių garažų, pastatų cokolinių aukštų gilinimo (Zarasų g. 15, Polocko g. 17, Polocko g. 7a, Polocko g. 40, M. K. Paco g. 9 ir 11, Bokšto g. 6, Krivių g. 1, Mindaugo g. 14, Baltojo skersgatvio 8). Pradedant statybas yra masiškai iškertami senieji medžiai bei krūmai (Zarasų g. 15, M. K. Paco g. 9, M. K. Paco g. 11, Polocko g. 7a). Nesilaikoma ir įstatymu numatytos bei Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamente (toliau – Reglamentas) nurodytos tvarkos. Jau tapo įprasta statybų metu nesilaikyti patvirtinto plano, jį keisti, koreguoti atgaline data (Zarasų g. 15). Išduodant leidimus ar tvirtinant planus vartojamas terminas „rekonstrukcija“. Tenka priminti Vilniaus miesto savivaldybei ir Kultūros paveldo departamentui, jog Vilniaus miesto teritorijos bendrajame plane iki 2015 metų ir Reglamente aiškiai nurodyti istoriniame centre taikomi režimai – konservavimas-restauravimas, restauravimas ir restauravimas-atkūrimas. Reglamente nurodoma, jog draudžiama keisti istoriškai susiformavusį reljefą – judinti žemę, išskyrus kultūros paveldo objektų tyrimo ar objektų pritaikymo eksponavimui darbus. Draudžiama mažinti želdynų ir želdinių plotus. Juos būtina prižiūrėti ir tvarkyti, konservuoti-restauruoti, kur įmanoma atkuriant ir autentišką augaliją. Rengiant detaliuosius ar specialiuosius planus tiek Senamiesčio teritorijoje, tiek jo apsaugos zonoje, privalomi priešprojektiniai pasiūlymai.

Iki šiol neparengtas Vilniaus istorinio centro apsaugos zonos specialusis paveldotvarkos planas. Tebegalioja reikalavimai, nustatyti Kultūros vertybių apsaugos departamento prie Kultūros ministerijos direktoriaus 2005-04-19 įsakymu Nr. Į-167 „Dėl Pasaulinio paveldo objekto – kultūros paminklo UIP – Vilniaus istorinio centro apsaugos zonos laikinojo apsaugos reglamento patvirtinimo“, tačiau jų dažnai nesilaikoma.

Valstybinė kultūros paveldo komisija **n u s p r e n d ž i a:**

1. Kreiptis į Vilniaus apygardos prokuratūrą dėl galimai pažeisto viešojo intereso vykdant statybas Vilniaus istoriniame centre (Senamiestyje), įrašytame į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą, ir jo aplinkoje.

2. Rekomenduoti Lietuvos Respublikos Vyriausybei:

2.1. įpareigoti institucijas pagal kompetenciją imtis prevencinių priemonių dėl visuomenės teisių užtikrinimo, Orhuso konvencijos reikalavimų taikymo praktikoje, iš anksto informuojant visuomenę apie Vilniaus istoriniame centre ir jo aplinkoje planuojamą veiklą bei rengiant projektą (ypač atkūrimo atveju) atsižvelgti į jos nuomonę bei pasiūlymus.

2.2. įpareigoti Lietuvos Respublikos kultūros ministrą, atsakingą už Vilniaus istorinio centro (Senamiesčio) ir jo aplinkos kultūros paveldo išsaugojimą:

2.2.1. vadovaujantis Pasaulio paveldo konvencijos įgyvendinimo gairėmis užtikrinti, kad Lietuvos Respublika informuotų Pasaulio paveldo komitetą „apie ketinimus imtis didelių restauravimo ar naujų statybų darbų, kurie galėtų pakenkti paveldo vertybės išskirtinei visuotinei vertei“, kad „bet kokioms apsauginės zonos permainoms po vertybės įtraukimo būtų gautas Pasaulio paveldo komiteto pritarimas“.

2.2.2. imtis veiksmingų priemonių dėl asmenų, kurie nesilaiko teisės aktų ir žaloja Vilniaus istorinio centro ir jo savitos aplinkos vertingąsias savybes, vientisumą ir autentiškumą, drausminimo, su paveldo apsaugos reikalavimais nesuderinamų, bet patvirtintų projektinių pasiūlymų ir techninių projektų peržiūrėjimo.

3. Pareikalauti iš Vilniaus miesto savivaldybės, kad ji kartu su Kultūros paveldo departamentu užtikrintų Vilniaus istorinio centro ir jo aplinkos išsaugojimą, vertingųjų savybių atskleidimą, pagal nustatytus reikalavimus atsakingai vykdytų Senamiesčio tvarkybą, o rengdama projektus atsižvelgtų į išlikusias kultūros paveldo dalis ir elementus, taip pat vykdytų nuolatinę šios vietovės kultūros paveldo būklės stebėseną. Stebėsenos išvados privalo būti naudojamos išduodant projektavimo sąlygas naujų objektų statybos ar tvarkybos darbams Senamiestyje.

Dėl Sapiėgų rezidencijos, trinitorių vienuolyno ir ligoninės statinių komplekso išsaugojimo ir tvarkymo
Rūšis: **Sprendimas** Numeris: **S-10(6.2.-200)** Data: **2015-11-27** Kalba: **Lietuvių**
Publikavimas: **Teisės aktų registras, 2015-12-03, Nr. 2015-19273** Statusas: **Įsigalioja 2015-12-04**
2015-11-27 Priėmė - Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO KOMISIJOS
SPRENDIMAS**

**DĖL SAPIEGŲ REZIDENCIJOS, TRINITORIŲ VIENUOLYNO IR LIGONINĖS STATINIŲ
KOMPLEKSO IŠSAUGOJIMO IR TVARKYMO**

2015 m. lapkričio 27 d. Nr. S-10(6.2.-200)
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2015 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. 669 paskelbė valstybės saugomo Sapiėgų rezidencijos, trinitorių vienuolyno ir ligoninės statinių komplekso sudėtinės dalis, kurioms suteiktas nacionalinio reikšmingumo lygmuo, kultūros paminklais.

Valstybinė kultūros paveldo komisija 2015 m. spalio 16 d. išvažiuojamajame posėdyje apžiūrėjo Sapiėgų rūmų interjerą, atliekamus lipdybos, dekoru, sieninės tapybos paieškų ir restauravimo darbus. Pagrindiniai ansamblio tvarkymo principai apima reprezentacinės Sapiėgų rezidencijos paskirties atgaivinimą, restauruojant rūmus bei pritaikant juos plačiajai visuomenei. Aukšto europinio lygio sieninė tapyba buvo labai grubiai sunaikinta, t.y. sukapota, pastatą XIX a. pritaikant ligoninės veiklai. Spėjama, jog rūmuose esanti tapyba XVII a. sukurta garsaus baroko tapytojo Michellangelo Palloni. Šiuo metu yra atkuriami rūmų tyrėjų ir restauratorių pastangomis atrasti, nors ir labai sužaloti interjero dekoru fragmentai. Tai išskirtinis kultūros paveldo objektas Lietuvoje, tačiau aukštos kvalifikacijos restauravimo darbams ne visada užtikrinamas nuolatinis finansavimas.

Posėdžio metu Valstybinė kultūros paveldo komisija buvo supažindinta ir su Vilniaus savivaldybės atstovų parengta parko tvarkymo vizija atkurti parko erdvinės struktūros, sunykusių apželdinimo ir dekoru elementus ir pažeistus kompozicinius bei funkcinius ryšius tarp rūmų, parko ir vienuolyno. Atlikti dendrologiniai, ikonografiniai tyrimai, rengiamas tvarkymo projektas.

Valstybinė kultūros paveldo komisija, pabrėždama Sapiėgų rezidencijos išskirtinumą bei manydama, jog šis kultūros paminklas turi būti reprezentacinis, viešai prieinamas ir kruopščiai saugomas,

n u s p r e n d ė i a:

1. Prašyti Kultūros ministerijos:
 - 1.1. užtikrinti nuolatinį tikslinį finansavimą Sapiėgų rūmų tvarkymo darbams ir sudaryti sąlygas restauratoriams tolygiai bei nuosekliai dirbti restauravimo-atkūrimo darbus;
 - 1.2. atkurti Sapiėgų rezidencijos parko planinę vizualinę ašį su Viešpaties Jėzaus trinitorių bažnyčios kompleksu;
 - 1.3. parengti leidinį-studiją apie tęstinius Sapiėgų rezidencijos tyrimus ir vykdomus restauravimo-atkūrimo darbus.

Komisijos pirmininkė

Gražina Drėmaitė

Dėl sovietinės okupacijos ir aneksijos laikotarpio Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimo

Rūšis: **Sprendimas**

Numeris: **S-9(6.2.-199)**

Data: **2015-11-27** Kalba: **Lietuvių**

Publikavimas: **Teisės aktų registras, 2015-12-03, Nr. 2015-19275** Statusas: **Įsigalioja 2015-12-04**

2015-11-27 Priėmė - Lietuvos Respublikos valstybinė kultūros paveldo komisija

Eurovoc 4.2 terminai: **karinė okupacija, kultūra, kultūros paveldas**

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO KOMISIJOS SPRENDIMAS

DĖL SOVIETINĖS OKUPACIJOS IR ANEKSIJOS LAIKOTARPIO LIETUVOS KULTŪROS PAVELDO IŠSAUGOJIMO

2015 m. lapkričio 27 d. Nr. S-9(6.2.-199)

Vilnius

Vienas iš Valstybinės kultūros paveldo komisijos prioritetų yra ugdyti visų lygių politikų ir visuomenės suvokimą kultūros paveldo apsaugos politikos bei strategijos klausimais. Ši ugdomoji veikla būtų sėkminga, jei prisidėtų prie kontekstualios, prieštarų prasmų nedangstančios, bet jas pabrėžiančios bei komentuojančios paveldo sampratos įtvirtinimo. Valstybinė kultūros paveldo komisija priėmė 2009-05-29 sprendimą Nr. S-4(146) „Dėl dailės kūrinių ir architektūros objektų, kuriems mažiau negu 50 metų, apsaugos problemų“, kuriame teigiama, jog Lietuvos istorijai reikšmingus ir vertingus architektūros ir dailės kūrinius, atspindinčius konkretų istorinį laikmetį, turime išsaugoti ir perduoti ateities kartoms, sudaryti sąlygas visuomenei juos pažinti ir jais naudotis, kaip tai numatyta nacionaliniuose ir tarptautiniuose teisės aktuose.

Pastaraisiais metais, kai kurių politikų paraginta visuomenės dalis pareikalavo pašalinti sovietinio laikotarpio reliktus, akcentuodama jų neva žalingą poveikį šiandieninės visuomenės gyvenimui. Valstybinė kultūros paveldo komisija kartu su Kultūros ministerija 2015-04-02 organizavo mokslinį seminarą – diskusiją „Patogus ir nepatogus paveldas“. Jo metu istorikai, menotyrininkai, filosofai, architektai skaitė pranešimus, savo teiginius iliustruodami gausiais Lietuvos ir užsienio šalių pavyzdžiais. Ši akademinės visuomenės dalis argumentuotai, tačiau skirtingais pjūviais, išdėstė savo požiūrį į sovietmečio paveldą.

Konstatuota, jog dalis sovietmečio paveldo – trauminės patirties liudininkas (tragiškos istorijos įvykius liudijantys objektai ir vietos vis dar gyvi žmonių atmintyje), todėl šio paveldo vertinimas konfliktiškas, nes funkcionuoja atminties, o ne istorijos lauke (Žaliojo tilto skulptūros, P. Cvirkos paminklas, karių kapai ir kt.). Pakankamos chronologinės bei psichologinės distancijos trūkumas provokuoja „nesantaikos vertės“ atsiradimą bei nulemia šios XX a. skausmingojo paveldo dalies įvardijimą „svetimu“. Paveldosauga turėtų vadovautis praeities negrįžtamumo principu ir saugoti paveldą tokį, koks jis yra, o ne tokį, kokio norėtųsi. Mokslinės diskusijos dalyviai nepritarė nuomonei, jog kultūros paveldas turi tarnauti politiniams ar ideologiniams interesams.

Valstybinė kultūros paveldo komisija, atsižvelgdama į dailės ir architektūros specialistų išsakytą nuomonę,

vadovaudamasi nacionaliniais ir tarptautiniais paveldosaugos teisės aktais, kuriuose sakoma, jog visi istorijos sluoksniai yra svarbūs,

pabrėždama, jog žymiausi sovietmečio epochos kūriniai, sukurti Lietuvos menininkų, turi būti išsaugoti ateities kartoms moksliniam pažinimui bei visuomeniniam naudojimui, **n u s p r e n d ž i a:**

1. Siūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei sudaryti Kovų ir kančių atminties apsaugos tarybą dėl sovietinio laikotarpio paveldo vertinimo.

2. Siūlyti Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai inicijuoti Paveldo tvarkybos reglamento dėl sovietinio laikotarpio karių kapų tvarkymo parengimą.

Komisijos pirmininkė

Gražina Drėmaitė

Priedas Nr. 4

Savivaldybių lėšų panaudojimas kultūros paveldo vertybių apsaugai 2009-2014 m.
(pagal savivaldybių pateiktą informaciją)

Savivaldybės	2014	2013	2012	2011 m.	2010 m.	2009 m.
Akmenės rajono	43.404	43.404	23.321	49.743	Lėšų neskyrė	554.966
Alytaus miesto	Lėšų neskyrė	50.000	115.600	139.000	371.800	299.700
Alytaus rajono	101.195	127.940	Nepateikė	177.190	83.543	99.000
Anykščių rajono	223.052	382.056	Nepateikė	123.256	82.000	216.000
Birštono	Lėšų neskyrė	Lėšų neskyrė	532.744	Nepateikė	206.339	10.000
Biržų rajono	723.482	78.090	40.869	1.037.035	477.818	125.300
Druskininkų	1.032.990	1.617.800	127.100	3.349.100	Nepateikė	Lėšų neskyrė
Elektrėnų	13.100	7.500	7.735	51.580	12.990	23.050
Ignalinos rajono	197.048	Nepateikė	Nepateikė	Nepateikė	Nepateikė	55.100
Jonavos rajono	299.200	36.200	19.384	448.600	396.860	203.050
Joniškio rajono	208.800	33.849	41.750	215.418	70.300	50.500
Jurbarko rajono	47.128,64	30.766	35.918	11.273	2.700	136.600
Kaišiadorių rajono	19.450	30.100	8.281	18.524	48.193	16.500
Kalvarijos	166.400	19.600	4.680	4.800	9.500	3.100
Kauno miesto	776.361	1.025.870	706.278	Nepateikė	1.512.639	3.235.269
Kauno rajono	209.734	2.965.079	992.461	65.289	26.250	14.906
Kazlų Rūdos	4.315	3.000	Nepateikė	4.057	3.000	Nepateikė
Kėdainių rajono	215.400	881.593	1.002.276	327.127	427.997	738.295
Kelmės rajono	260.000	9.900	50.600	321.446	167.608	372.450
Klaipėdos miesto	2.604.589	817.900	737.092	84.132	1.253.100	150.000
Klaipėdos rajono	126.000	92.200	295.100	20.000	60.000	197.000
Kretingos rajono	74.900	34.500	72.000	127.000	63.700	26.000
Kupiškio rajono	10.000	14.800	Nepateikė	95.000	35.000	56.000
Lazdijų rajono	123.797	123.797	2.400	70.000	Nepateikė	Nenurodė sumos
Marijampolės	432.100	381.000	261.000	179.000	389.000	570.000
Mažeikių rajono	125.300	107.050	220.000	86.000	461.280	414.000
Molėtų rajono	103.915,47	54.000	17.000	7.000	Lėšų neskyrė	20.000
Neringos miesto	2.017,50	38.2008	Lėšų neskyrė	51.834	Lėšų neskyrė	Lėšų neskyrė
Pagėgių	260.670	Lėšų neskyrė	12.000	Nepateikė	2.400	44.460
Pakruojo rajono	53.800	40.700	386.100	356.500	292.900	2.259.600
Palangos miesto	305.586,74	1.061.376	653.190	267.400	90.000	201.600
Panevėžio miesto	53.200	46.000	54.000	124.000	81.400	148.000
Panevėžio rajono	63.285,13	50.000	Nepateikė	5.000	2.000	235.000
Pasvalio rajono	35.900	Nepateikė	61.834	57.800	24.000	41.986
Plungės rajono	356.848,37	454.144	225.666	1.235.765	602.889	250.000
Prienų rajono	10.098	3.724	2.000	4.000	4.040	4.000
Radvilišio rajono	96.940	120.100	61.550	545.366	Nepateikė	10.000
Raseinių rajono	210.100	185.697	300.000	149.849	305.700	259.510
Rietavo	425.885,67	219.404	2.092.200	527.071	379.435	120.200
Rokiškio rajono	12.302,33	56.232	50.800	141.900	42.000	31.000
Skuodo rajono	90.500	38.900	62.214	78.123	85.020	117.115
Šakių rajono	173.510	134.176	952.245	715.777	221.158	318.307
Šalčininkų rajono	Nepateikė	Nepateikė	Nepateikė	Nepateikė	189.376	Nepanaudojo
Šiaulių miesto	Nepateikė	141.939	29.435	17.000	Nepateikė	36.000
Šiaulių rajono	477.300	170.000	120.000	140.000	240.000	282.922
Šilalės rajono	70.596,86	3.179	Lėšų neskyrė	259.987	143.439	79.300
Šilutės rajono	136.301	9.998	309.214	661.300	1.446.780	Nepateikė
Širvintų rajono	28.367,65	11.881	5.000	5.000	6.300	21.000
Švenčionių rajono	Lėšų neskyrė	6.600	2.000	9.680	118.800	12.400
Tauragės rajono	172.966	33.700	401.678	521.943	257.660	612.863
Telšių rajono	581.200	204.300	648.800	1.608.300	437.600	382.600
Trakų rajono	17.000	Lėšų neskyrė	Lėšų neskyrė	Lėšų neskyrė	Nepateikė	Lėšų neskyrė
Ukmergės rajono	23.472,92	235.438	68.000	65.068	90.983	37.180
Utenos rajono	34.810	25.000	Nepateikė	75.000	56.750	100.155
Varėnos rajono	36.829	10.000	Lėšų neskyrė	18.038	21.192	Nepateikė
Vilkaviškio rajono	13.860	133.500	253.235	45.212	74.002	49.967
Vilniaus miesto	1.519.311,27					
Vilniaus rajono	187.870	119.000	142.000	254.557	82.000	230.227
Visagino	2.753	Lėšų neskyrė	Lėšų neskyrė	Lėšų neskyrė	3.000	Lėšų neskyrė
Zarasų rajono	37.100	488.000	20.000	280.800	25.800	Nepateikė
VISO:	13.632.042,55	13.009.182	12.226.750	11.022.374	11.488.241	13.472.178

VALSTYBINEI KULTŪROS PAVELDO KOMISIJAI SKIRTŲ BIUDŽETINIŲ ASIGNAVIMŲ PANAUDOJIMAS 2015 METAIS

Programos, priemonės pavadinimas	Metai	Teisės aktas	Finansavimo šaltiniai	Numatyta išlaidų				Gautų asignavimų panaudojimas				Patvirtintas etatų skaičius programai vykdyti metų pabaigoje
				Iš viso:	Iš jų			Iš viso:	Iš jų			
					asignavimai išlaidoms		Turtui įsigyti		Išlaidoms		Turtui įsigyti	
					Iš viso	Iš jų darbo užmokesčiui			Iš viso	Iš jų darbo užmokesčiui		
Valstybinės kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos formavimas ir įgyvendinimas	2015	Lietuvos Respublikos 2015 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas Nr. XII-1408 (2014-12-11)	Valstybės biudžetas	244265,0	244265,0	164504,0	0,0	245236,0	245069,0	159040,0	167,0	16,49
		LR Vyriausybės nutarimas "Dėl Lietuvos Respublikos 2015 metų valstybės biudžeto asignavimų minimaliajai mėnesinei algai padidinti paskirstymo" Nr.763 (2015-07-29)		982,0	982,0	750,0						
		Iš viso numatyta asignavimų:		245247,0	245247,0	165254,0	0,0	245236,0	245069,0	159040,0	167,0	

**Lietuvos Respublikos Valstybinės kultūros paveldo komisijos
2015 metų veiklos ataskaita
apsvarstyta 2016-02-26 Paveldo komisijos posėdyje ir nutarta ją
teikti Lietuvos Respublikos Seimui, Prezidentei ir Vyriausybei**

2015 metų veiklos ataskaitą parengė

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Komisijos pirmininkė E. Karalevičienė

*Medžiagą rinko ir sistemino V. Vėžienė, V. Gadeikienė,
A. V. Bačiulienė, A. Stepanovič, A. Gražulis, J. Lapinskas*

2016-02-29
Vilnius